

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖG

GRUNDLAGD AV

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 29 JANUARI 1922.

HUVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.

ANDRE REDAKTOR:
EBBA THEORIN.

KVARNEN PÅ PRINS EUGENS VALDEMARSUDDE.

Foto C. G. Rosenberg.

(Ytterligare bilder från konstnärsprinsens vackra hem och av hans arbeten i Stadshuset återfinnas inuti numret).

DRACHMANN SOM HEMMETS DIKTARE

Den nygifte unge skalden flyger ut i världen.

En familjeidyll från Villa Pax: makarna vid pianot.

MITT I VITA VINTERN KOMMER en hälsning från den gamle skalden, vars oroliga hjärta länge vilat därute i den mäktiga klitten ytterst på landtungan mellan de två haven — en hälsning, som griper oss genom sin klangskönhet och sitt karaktäristiska idéinnehåll. Den har formen av en handfull sånger, »Digte fra Hjemmet» (Gyldendals Forlag), delvis hittills otryckta, delvis samlade från spridda häften och blad. Den synpunkt, som lett utgivaren, Valdemar Rørdam, har varit deras inre sammanhang. Privata tillfällighetsvär, uttryck för fäst och sorg i hemmet, än lekande och skämtsamma, än lidelsefulla och mörkrfärgade, mötas här med andra, för offentligheten fullt genomarbetade dikter. Samtliga härröra från samma period i skaldens liv och äro skrivna om eller till hans barn i andra äktenskapet (1881—87), med Emmy Culmsee, som i sin egenskap av »Børnenes Moder» jämväl är föremål för mannens hyllning i den lilla samlingens vackra avslutningsdikt:

”Min Sjæl er hed, mit Hjerte vildt
slaar imod Livets Lyst —
men inde smiler Emmy mildt
med Drengen ved sit Bryst.
Saa mildt et Syn, saa dyb en Fred
er samlet i de to:
O, der er dog kun Lykke ved
hvad der har Plan og Ro!

Hvor planløs er ej Mandens Hu,
Hvor stakket er hans Lyst;
han føler aldrig det som Du
med Barnet ved dit Bryst.
Hans Følelser er Fattigdom
imod en Fødsels Fryd;
hver festlig Klang blir mat og tom
mod Barnets første Lyd.

Hvad er han, om han vandt en Krig
og satte Verden Trumf?
Det spæde Væsens første Skrig
er Kvindernes Triumf!
Og om hun laa i Pjalter svøbt,
i Armod — ja i Skam:
den Sejer, hun har smertekøbt,
den overskygger ham!

For Ære fægter han, for Ret
— tit kun for Sul til Tand —
men aldrig faar han kende det,
som kun en Moder kan.

Han krør sig av sit Vid, sin Kunst,
er holden Mand og hel:
Men Moderkærlighedens Gunst
blev aldrig ham til Del.

De bringer ham det lille Nor,
han stirrer tavs derpaa —
han kan kun knæle for dets Mor,
som nys i Smerter laa.
Bøj, bøj dit Hoved, stolte Mand,
og blir dit Øje vaadt,
det er et Livets Vievand,
hvor Dødens Spor har traadt!”

Den kvinna, ur vars gömmor denna dikt nu hämtats fram, var under ett antal år Holger Drachmanns hustru och födde honom flere barn. Hon har själv för ett tiotal år sedan i en roman, »Ingers Aegteskab», skildrat detta samliv med dess ljus och skuggor — en stilla, vemodfull bok, präglad av resignerad sorg över att det nu en gång är så ställt här i världen, att det finns konstnärssandar, som icke till något pris för alltid kunna slå sig till ro i hemmets kakelugnsvrå. Det är ju icke svårt att gå med på fru Drachmanns reson-

nemang, att de diktare, som icke kunna uppfylla sina plikter mot hustru och barn, helst borde låta bli att stifta familj. Och dock — av hur oändligt stort värde för dikten ha icke många olyckliga diktar-äktenskap varit under tidernas lopp! Och hur stora lyckovärden bjudas icke ofta kvinnan under samlevnaden med en sådan man — fru Drachmann utbrister själv, då hon känner marken gunga under sig och katastrofen rycker henne in på livet: »Hun vilde ikke for alt i Verden have undværet sin Lykke i alle disse Aar.»

Och av »Digte fra Hjemmet» få vi också ett betagande intryck av skalden i hans mandoms hela styrka, den lycklige och omtänksamme fadern och husfadern, innerligt och ödmjukt hängiven gentemot barnet och kvinnan som moder. Dessa vackert borgerliga, naturligt manliga och mänskliga drag höra alldeles avgjort — som Rørdam i sitt förord så riktigt framhåver — med till en sann bild av den store diktaren. Och utgivaren behöver förvisso heller ingen bättre ursäkt för sitt företag än den vemodiga och rörande lilla boken själv. Den är ett betydelsefullt bidrag till kännedomen om en genialisk diktares intimaste liv under några av hans rikaste alstringsår. Det var den gången, då han stolt kastade sitt vackra huvud tillbaka med en utmaning till liemannen: »Døden er en Dumrian, hvad kender han til Livet?» Nu är det snart längesedan den obehagliga slog lutan ur den levnadslystige sångarens händer. Det blev med ens så tyst i Nordens diktardal, då de strängarne brusto. Men så länge nordiskt språk lever kvar, glömmas aldrig de rikedomar av välljud, de stormfanfarer och smekande skymningsackord som i böljande dans strömmat ifrån dem.

QVIDAM QVIDAMSSON.

Ett hörn av ateljén i Villa Pax.

Iduns byrå och expedition, Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 16 46. Allm. 98 03. Riks 1646. Allm. 61 47.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonsskont.: kl. 9—5.
Riks 86 60. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 61 47.

Iduns prenumerationspris 1922:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år Kr. 15:—	Helt år Kr. 19: 50
Halvt år ” 8:—	Halvt år ” 10:—
Kvartal ” 4: 25	Kvartal ” 5: 25
Månad ” 1: 50	Månad ” 2:—

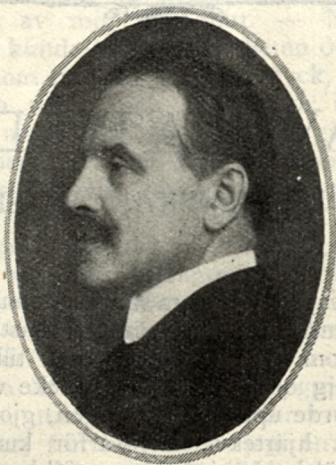
Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

35 öre efter text. 40 öre å textside. Beständ 45 öre efter text., 50 öre pl. 20 % förh. Led. pl. å textside, 20 % förh. o. Plattsökande 25 öre, för särsk. begärd plats.

EN KURS I BARNAVÅRD

FÖR IDUN AV DR ARTHUR FÜRSTENBERG

Arthur Fürstenberg.

NÄR IDUN UNDER SISTFÖRFLUT-na höst startade sin Barnavårdsvecka ställde jag mig mycket tveksam om vad det skulle bli för resultat. Den i många avseenden vackra och lärrika utställningen och det stora tilloppet av åhörarinnor vid de olika föreläsningar, som hölls i samband med utställningen, visade, att jag hade haft orätt och Idun rätt. Den vackra donation, som kommit Allmänna Barnbördshuset till del som en direkt följd av det besök vid denna anstalt, som ordnats av utställningens arrangörer, är ett bevis bättre än något annat att utställningen även haft goda praktiska följder. Att Idun själv anser, att dess »vecka» i vida kretsar väckt intresse för barnavård torde framgå därav, att tidningen anmodat mig om en serie sammanhängande uppsatser i ämnet. För mig, som i tjugo år givit barnavårdskurser, är det en glädje att få tillfälle intressera Iduns stora kvinnliga läsekrets för betydelsen av kunskap i barnens rationella vård. Det är nämligen min bestämda uppfattning, att verklig kunskap i barnavård är nödvändig för varje kvinna, som blir ställd inför uppgiften att vårda vare sig egna eller andras barn och att det borde ingå i allmänna medvetandet, att ingen kvinna får åtaga sig sådan vård utan att hava lärt sig det viktigaste med avseende på barns vård och uppfödning.

Okunnighet och övertro i fråga om barnens vård finns ännu där man minst väntar det.

Endast genom verklig kunskap och personlig erfarenhet kan en ung kvinna skydda sig för alla de mer eller mindre välbetänkta råd och anvisningar, som äldre släktingar och till och med långt utom stående anse sig ha rättighet och skyldighet att ge henne, när det gäller hennes barns vård. Okunnighet och övertro möta oss ofta, och detta även i familjer, där man kunde vänta annat, när vi tillfrågas om små barns vård i friskt och sjukt tillstånd. Denna övertro kan icke bekämpas på bättre sätt än genom spridande av verklig kunskap om barnens kroppsliga och andliga utveckling, om deras uppfödning, om deras sjukdomar och deras behov av vård, såväl när de äro fullt friska, som ock när de äro sjuka.

Men verklig kunskap erhålles icke enbart genom läsning av böcker eller uppsatser, hur sakkunniga de än äro, därtill fordras även praktiska övningar och sådana kunna icke anordnas annat än vid anstalter av olika slag, barnkrubbor, barnhem, barnsjukhus. Vid alla sådana anstalter borde också platser beredas för dem, som äro i behov av undervisning och praktisk handledning i barnavård. Enligt mitt förmenande gå vi också mer och mer de tider till mötes, då de flesta unga kvinnor söka sätta sig in i det kommande släktets vård vid alla olika till buds stående barnanstalter.

När så den tiden kommer, då varje ung moder vid sitt första barns födelse har full förståelse för detsammans fysiska och psykiska vård, när hon känner barnets olika

livsyttningar i friskt och sjukt tillstånd, bli va vi kanske befriade från allt det skrock, som ännu i våra dagar spelar så stor roll vid barnens vård, särskilt i sjukt tillstånd.

En god svensk lärobok i barnavård är ett verkligt önskemål.

Vad nu den lilla artikelserie angår, som jag för Idun ställt i utsikt, kan den naturligtvis icke anses såsom en fullständig kurs i barnavård, den avser endast att hos Iduns läsarinor väcka intresse för ämnet och att ge dem en impuls till djupare studier. Men härvid stöta vi på ett svårt missförhållande, det gives ingen god svensk lärobok i barnavård. Visserligen hava under de senaste decennierna en hel del utkommit, men ingen synes mig motsvara det behov, som förefinnes. Jag skulle önska en helt och hållet originell lärobok avsedd för svenska förhållanden, där allt motsvarar svenska seder och bruk så i avseende på barnens klädsel och näring som ock i avseende på deras uppfostran. På sin tid gav gamle professor Abelin ut en god lärobok i ämnet, där särskilt kapitlet om barnens uppfostran var mästertligt avfattet, men det är lätt att inse, att hans kapitel om näringen, särskilt den konstgjorda uppfödningen, numera på intet sätt motsvarar tidens uppfattning, ty få delar av invärtes medicinen hava så utvecklats som läran om den konstgjorda uppfödningen av späda barn. I de efter professor Abelins tid utkomna läroböckerna finnas många kapitel av stort värde, under det andra icke motsvara tidens fordringar. På främmande språk, såväl på danska, som på tyska, franska och engelska finnas en hel del goda handböcker, men ingen av dem motsvarar till fullo svenska förhållanden varför de ej heller översatta till svenska kunna ersätta en god, förstklassig, svensk lärobok i barns vård och uppfostran.

Innan jag nu går in på mitt ämne, vill jag förutskicka den anmärkningen, att jag, när det gäller handgreppen och olika föreskrifter, naturligtvis icke anser, att vad jag här tillråder är det enda rätta. Om jag t. ex. tillråder 4 timmar mellan ett spätt barns måltider, så kan en annan läkare hava fullt lika rätt, när han för ett visst

fall föreskriver en matordning med endast 3 timmar mellan målen. Jag vill endast söka ge skäl för mina föreskrifter och skäl, som var och en lätt förstår. Endast genom att ge hållbara, på vetenskapens nuvarande ståndpunkt fotade skäl för alla sina föreskrifter skiljer sig den verkligt kunnige från alla dem, som utan egen erfarenhet eller studier icke akta för rov att ge unga, oerfarna mödrar råd och detta i en ton och med en säkerhet, som ingiver respekt, trots det att desamma endast äro grundade på hörsägen och barnlig övertro. Och dock bör den första läkarregeln att »icke skada» även gälla för en moder och en barnavårdarinna med avseende på de barn, de äro ställda att vårda. Men den regeln är endast lätt att följa för den, som har lärt sig att självständigt tänka och icke att lita endast till andras råd och anvisningar.

Lita icke okritiskt på vänners och bekantas barnavårdsregler!

Mitt råd till unga mödrar blir således i sammanfattning detta: Studera barnavård i tid praktiskt och teoretiskt, tänk på vad du gör och lita icke okritiskt på allt du hör av väninnor och släktingar, hur gamla och erfarna de än äro, det är ditt eget barn, du vårdar och du står själv i ansvar för, hur du uppfyller din plikt.

Skillnaden på den, som lärt sig barnavård och den, som däri är alldeles okunnig, ligger icke så mycket däruti, att den förra är mera hemmastadd med alla de olika handgrepp, barnets skötsel fordrar. Dessa handgrepp lär man sig lätt och snart, skillnaden ligger i mycket högre grad däruti, att den, som praktiskt och teoretiskt satt sig in uti barnets behov av vård, också fått lära sig vikten av att noga iakttaga barnet och alla dess livsyttningar. Det är genom att skärpa sin iakttagelseförmåga, att lägga på minnet barnets sätt att reagera för olika intryck, man kommer till klarhet om barnets andliga och kroppsliga hälsa. Känner man det barn, man sköter, till fullo, är man genast på det klara med, när barnet ej befinner sig fullt väl; men icke endast det, man vet också mycket ofta, vad som felas barnet. Barn ha nämligen mycket uttrycksfullt sätt att ge sina olika lidanden tillkänna. Ett barn, som har plågor i magen beter sig annorlunda än det, som har öronsmärtor eller det, som har håll i bröstet. Det gäller blott att noggrannt observera barnet och snart lär man sig riktigt bedöma dess uttryckssätt. Och att detta har sin stora betydelse ligger i öppen dag, vare sig det gäller att på egen hand vårda barnet, även när det är sjukt, t. ex. på långt avstånd från läkaren, eller vare sig det gäller att ge läkaren bestämda och pålitliga uppgifter om en sjukdoms början och förlopp.

(Forts.)

H. E. EKSTRÖMS JÄSTMJÖL

IDUNNS FÖLJETONG

LUCIA. AV MATILDE SERAO.

ÖVERSATT FRÅN ITALIENSKAN AV ERNST LUNDQUIST.

(Forts.)

CATERINA BAD LUCIA SPELA, MEN hon ville icke, hon orkade icke, påstod, att hon var alldeles uppgiven av trötthet. Alberto halvsov. De bägge väninnorna samtalande en lång stund halvhögt, nedböjda över de vita och svarta tangenterna, medan Andrea betraktade dem från balkongen; nu gjorde Lucias läppar honom det grymma sprattet att närma sig Caterinas kind. Å, om Caterina ändå ville gå ifrån pianot! Men hon satt kvar och lyssnade till Lucias ord.

Så gingo timmarna långsamt, utan att någonting förändrades inne i salongen. Efterhand kände han sitt våldsamma begär upplösas i en tilltagande melankoli. Vid tolvtiden sade de varandra god natt; Andrea var utmattad och kunde knappast hålla sig uppe på benen. Lucia släpade sig fram med ansträngning. De växlade ett torrt god natt i dov, hopplös ton.

Då det blev mörkt i sängkammaren och Caterina somnat, pinade han sig med att ännu en gång genomleva denna dag, då han längtat efter en blick och icke kunnat få den, efter ett ord, utan att det varit honom möjligt att varken få säga det eller höra det uttalas, efter en biljett, som han varken kunnat lämna ifrån sig eller få läsa, efter en kyss, som han ej kunnat få ge. Den eländiga, förspillda dagen hade alldeles uttömt hans krafter. Och så skulle det hädanefter alltid bli, alltid, alltid. Då var det bättre att dö.

III.

Andrea, detta stora barn, denna enkla, osammansatta natur, som så hastigt kunde slå om från ursinnig vrede till ömhet, kände sig olycklig och ville icke vara det. Han gjorde uppror mot sorgen, gjorde uppror mot hjärtekvallen. Varför kunde han icke få älska Lucia? Vem ställde sig emellen honom och den kvinna, som borde vara hans? Då det var Caterina, som var hindret, kunde han ha skrikit och stampat i marken som ett barn, från vilket modern tar en leksak, hans inre natur liknade de våldsamma nervösa utbrotten hos styvsinta barn, som kunna dö på grund av en otillfredsställd nyck. Lucia såg, att hans ögon fylldes med tårar och att blodet steg honom åt huvudet under ansträngningen att tvinga dem tillbaka. Hon blev röd och bleknade. Då det var den olycklige Alberto med sin magra, ynkliga gestalt, sin hesa röst och sina hostanfall, som stod emellan dem, greps Andrea av ett vanvettigt begär att slå armarna om livet på honom, kasta omkull honom, trampa på honom, krossa honom. Lucia såg denna fläkt av vansinne glida över Andreas ansikte, och vid första åtbörd han gjorde närmade hon sig förfärad, liksom för att hindra en olycka. Då tog han sin hatt och gick ut, irrade omkring ute på fältet i solskenet, med sammanbitna tänder, brådslande steg och spända nerver, hälsade maskinmässigt på folk han mötte, smålog meningslöst. Han återkom utmattad, badande i svett, och sov se-

dan ett par timmar djupt och tungt, alldeles som förr, med huvudet nedborrat i kuddarna. När han vaknade, njöt han ett ögonblicks ogrumlad lycka, njöt av sitt välbefinnande efter vilan och av sina krafter jämvikt, men plötsligt började masken åter gnaga, och jämrade sig som ett barn, då det vaknat för tidigt, tänkte han:

»Å, min Gud, vad jag är olycklig! Var för skulle jag vakna, då jag är så olycklig?»

Han var helt och hållet ett barn i fråga om kärlek, utan många resonemanger, utan metafysiska spetsfundigheter, utan sjukliga sofisterier, utan sinligt raffinemang. Han älskade Lucia och ville äga henne; det var hans bestämda, klart formulerade mål. Han visste, att han handlade illa och förrädiskt, han bedömde sina handlingar klart, utan sentimentalt utsmyckande. Han led ej av mystisk ångest, fråssade ej i intressanta samvetskval. Han handlade orätt, icke emedan ödet drev honom därtill, icke emedan Guds straffdom vilade över honom, icke av något fantasiens inflytande, utan emedan han älskade. Han sökte ej rentvå sig, letade ej efter inbillade fel och brister hos Caterina, som gjorde det ursäktligt, att han älskade en annan; han sade icke till sig själv, att Alberto ej förtjänade att älskas, att det var orimligt, att en sådan kvinna som Lucia skulle ha en dylik man. Hans samvete uppreste sig mot dessa undanflykter, varmed låga själar söka skydda sig. De handlade illa och bedrägligt, emedan de älskade, det var allt. Kärleken är ingen fatalistisk tvångsmakt, den är vad den är och ingenting annat, en makt starkare än allt. Han led, emedan han ej kunde älska fritt och i öppen dag, med frimodigheten hos ett redligt hjärta, som har mod att vidgå sina villfarelser. Han förstod inga hinder, de retade honom fysiskt, liksom en vagn, som spärrat vägen för honom. Han skulle ha velat skuffa undan dem eller sätta över dem, och han beklagade sig i tankarna över den ödets orättvisa, som gjorde, att han ej kunde övervinna dem.

Men allt eftersom lidelsen växte i hans inre, växte också de yttre hindren. Den ynklige Alberto lämnade aldrig sin hustru. Han halvsov, gäspade, tittade litet i en bok, knaprade tjärpastiljer, spottade i näsduken, jämrade sig, kände sig själv på pulsen hundra gånger om dagen och klagade över hetta och kallsvett. Caterina gick visserligen ut ibland för att ge tjänarne tillsägelser eller skriva ett brev, men då hennes man var hemma, skyndade hon sig att göra undan sina sysslor för att få slå sig ner i salongen och sy. Det var omöjligt att få tala en minut ensam med Lucia.

Ett par tre gånger hade de försökt att samtala, som om de andra ej voro tillstä-

(Forts. sid. 122.)

Den berömda Moskvatrupperns skådespelare — som bekant landsflyktiga sedan tre år tillbaka — ankommo på måndagen till Stockholm. Bilden här ovan visar skådespelarna utanför Centralstationen, där de med sina säregna ryska utseenden väckte en viss uppmärksamhet. I mitten (i ljus kappa) diktaren Tjechovs änka. Fotot t. v. visar trupperns förnämste manlige skådespelare, Katjalov. — B. Norberg foto.

FOTOGRAFERA MED EN KODAK OCH KODAK FILM

OBS! NAMNET — EASTMAN KODAK COMP. — PÅ KODAK KAMEROR OCH FILM

ALLA FOTOGRAFISKA ARTIKLAR, FRAMKÄLLNING OCH KOPIERING BÄST GENOM

HASSELBLADS FOTOGRAFISKA A.-B. GÖTEBORG · MALMÖ · STOCKHOLM

Kodak Film

FATA MORGANA. SKISS AV HEDVIG BILLING

KLOCKAN PÅ VÄGGEN PICKAR och pickar. Kakelugnsbrasan brinner med ett hemtrevligt, susande ljud och från gatan höres då och då ljudet av trampande fötter. — Vid bordet framför soffan i ett stort, vackert möblerat rum, halvt sängkammare, halvt vardagsrum, sitta tvenne flickor. Lampan är tänd, handarbeten och en öppen bok ligga framför dem, men de varken arbeta eller läsa. Den ena flickan är liten och mörk. Hon skulle vara mycket vacker om ej det fina huvudet på ett så groteskt sätt sutte nersjunket mellan de sneda axlarna och den spåda gestalten inte än ytterligare vanställts av en tämligen stor puckel. Hon sitter och ser oavvänt på kamraten, en lång, ljuslagd flicka, men denna håller envist blicken sänkt. — Kanske är det för att slippa se den patetiska vädjan som ur de mörka svärmodiga ögonen mitt emot ställes till henne. — »Nej, jag kan inte göra det, Flora», säger hon slutligen. — »Jag ursäktar så gärna, när han nu bad om ditt porträtt, att du i stället skickade honom mitt, men längre kan jag inte gå. — Jag kan inte gå ned och möta honom och inbilla honom att jag är du. — Han skulle genast märka misstaget.» — »Det skulle han inte — det är bara genom brev vi känna varandra. — Nu passerar han staden i kväll vid sjutiden och måste vänta här en timme. Han har skrivit och bitt mig möta vid stationen och jag har lovat. — Men jag kan inte. — Elsa, du måste gå i mitt ställe.» — Elsa drar en bekymrad, otålig suck. — »Men varför går du inte själv och förklarar den lilla mystifikationen med porträtten —?» börjar hon, men då hon märker det pinade uttrycket i Floras ansikte och hör henne sakta mumla — »Åh, Elsa, du förstår väl —! Jag ville ju ej ens skicka honom mitt porträtt», — veknar hon och ger efter. — »Lilla Flora, se inte så ledsen ut — jag gör som du önskar. — Men bär jag mig dumt åt får du skylla dig själv.» — »Åh, du gör allting bra, Elsa!» — Det vackra, mörka ansiktet mitt emot lyser upp i ett tacksamt leende, som gör det än vackrare. — »Och nu skall du till tack för ditt löfte få en riktigt god kopp kaffe — jag har allt i ordning i tamburen. — Klockan är bara halv sex — du har god tid på dig.» —

Under kaffedrickningen börjar Flora berättas. — »Han är vid telegrafan, han som jag, och han förestår en liten station uppe i Norrland. Det var genom ett felskickat telegram vi först kommo i beröring med varandra. Vi telegraferade först om det, men så ringde han upp mig i telefonen, och vi pratades vid några gånger. — Till sist bad han att få skriva och få svar. — Så började vi. — Först bara om tjänsten och kamraterna och sådant, men allt som vi fortsatte kom det in mera innehåll. — Jag skrev om böcker jag läste, om konserter och teaterpjäser, om intryck och stämningar. Han svarade på samma sätt, och vi förvånades över hur väl vi överensstämde. De böcker jag älskade skaffade han sig och läste med nöje, de tankar och åsikter jag hyste delade även han. — Han skrev till mig om sitt liv däruppe i den ensliga lilla kyrkbyn — om de stora, djupa skogarna — om vinterkylan och norrskensflamorna, och om de härliga, ljusa sommarnätterna. — Han skrev kort och koncist,

som hans natur troligen är, men ändå — åh, hur jag tyckte mig vara med i alltsammans. — Och han var så tacksam för mina brev, läste dem så noga, och var så intresserad av mig och mitt. — När jag ibland ej kunde hindra bitterheten och svärmodet inom mig att ge sig uttryck, tycktes han vilja trösta och uppmuntra mig — när min medfödda humor någon gång gav sig luft beredde detta tydligen honom nöje. Han, som jag, var utan hem eller närmare anhöriga och med få vänner — ett par enstöringar, brukade vi kalla oss, och vi förstodo och ömkade varandra. — Åh, dessa brev! — ingen kan förstå vad de varit för mig — hur mycket ljus och värme, och innehåll de skänkt mitt fattiga liv. — För alla andra är jag »den puckelryggiga telegrafisten», utan kön, ålder, eller ungdomsbetingelser, för honom är jag en kvinna som alla andra, och därtill kvinnan han föredrar, den för vilken han känner intresse och vars vänskap han uppskattar. — Det vore för mycket att mista allt detta på en gång — alldeles för mycket!» — Den låga, passionerade stämman brytes i gråt och Flora lägger döljande handen över ögonen. —

»Så synd det är om henne!» tänker Elsa medlidsamt — »så rikt begåvad, så full av intressen och möjligheter — och ändå utestängd.» — Högt sade hon: — »Men du riskerade kanske inte att mista något alls. — Din intelligens, ditt kloka, fina väsen, ditt vackra ansikte — skulle inte detta vara nog?» — »Inte för en man — en så manlig man som Stefan Kåhre är», svarade Flora med ett så förpinat uttryck i ansiktet att Elsas hjärta krympte samman. »Ingen kan se mig, utan att känna ömkan och jag kunde inte uthärda att bli ömkad av honom. — Nu skall han aldrig få se mig. För en enda timme skall du föreställa mig, du med din hälsa, din skönhet, din ungdomliga kraft och hans vänskap skall fortsätta utan denna tillsats av ömkansfyllt medlidande som jag inte kunde bära.» —

»Men kunde du inte undvika mötet genom att förebära någon undflykt — en resa, eller — eller sjukdom?» jämrade sig Elsa, som med varje minut kände uppdraget allt svårare. — En mörk het rodnad steg upp i Floras ansikte. Hon vände bort huvudet. — »Nej», sade hon lågt och upphetsat, »nej, för jag vill veta — Jag vill ha kött och blod, leende och röst till den dimfigur breven skapat åt mig. — Ibland en vildmarksman, stark, modig och ömsint — ibland en tänkare vid studielampan. — Detta är det jag vill du skall komma tillbaka i afton och säga mig. Gör du det?» — »Ja», svarade Elsa betvingad och röd av Floras lidelsefulla patos.

De sutto tysta en stund. Så reste Flora sig och började plocka undan i ett hörnskap kaffetillbehören. Under tiden drog Elsa till sig hennes arbetsborg för att se på ett Hardangerbroderi som Flora höll på med. I botten på korgen bland garn och silke låg ett porträtt. Elsa tog upp det med ett utrop — »Så utmärkt! så likt dig! — När har du tagit detta?» — »Jaså det!» — Flora kom fram till bordet och såg förlägen över Elsas axel. »Jag fick det där provkortet i dag på morgonen. Jag har aldrig fotograferat mig förr, och jag

skall inte ta några fler. — Det hade ju varit min mening att skicka det till Stefan Kåhre och skämta bort mystifikationen med ditt porträtt, men så hann jag inte. — Nu kommer han att tänka sig mig med ditt kära, vackra ansikte, och din glada, unga röst. — Det är lika så bra det.» — Hon försökte tala glatt, men det låg något i rösten som gjorde Elsa ont. Hon satt med fotografen i handen och betraktade den fortfarande. — Porträttet var taget som bröstbild, och en mjuk, pösande spetschal var så skickligt draperad kring hals och axlar att figurens missbildning knappast märktes. Elsa tyckte att hon aldrig förr vetat hur vackert och själfullt Floras ansikte verkligen var förrän nu då intrycket ej stördes av hennes kroppsliga brister. — »Vad jag tycker om ditt porträtt!» sade hon ännu en gång. — »Kanske du vill ha det?» frågade Flora blygt. — »Du och han äro ju så gott som mina enda vänner.» — Elsa såg glad ut. — »Tack ska du ha, Florrie», sade hon glad, »du kunde ingenting kärare ge mig. — Jag har nog många vänner jag, men jag vet ändå att ingen av dem är som du.» — Och hon gömde röd porträttet i sin lilla väska. —

Efter en stund reste hon sig och tog på sig ytterkläderna för att gå. — Flora följde henne till dörren. Hon sade ingenting, men det var något i hennes ögon som kallade fram allt det medlidande varav den godhjärtade Elsa var mäktig.

När Elsa kom ned till stationen fann hon att endast några minuter återstodo innan Stefan Kåhres tåg skulle komma. Det var mycket folk samlat på perrongen och Elsa började se sig om efter en lämplig observationsplats. Hon fann en sådan under en av perrongens stora båglampor vars skarpa sken klart belyste såväl henne som den lilla violbuketten på kappan, vilken Flora givit henne som igenkänningstecken. Men där hon stod kände hon sig inte alldeles väl till mods. — Det sällsamma i situationen förenat med Floras föreställningar om den aldrig sedde brevskrivaren hade påverkat hennes fantasi och uppeggat hennes sinnesstämning så att hon erfor en nästan plågsam nervspänning, som kom henne att häftigt rycka till när tågets gälla ankomstsignal skar igenom luften. — Med skarpt iakttagande blick iakttog hon de resande som strömmade ut ur vagnarna och spridde sig på perrongen och in i väntsalarna, men ingen av dem tog den minsta notis om henne och hennes violbukett. En gång fick hon hjärtat ända upp i halsgropen då hon såg en lång sportklädd herre, med vackra, kraftiga drag, närma sig, men han gick förbi utan att ge akt på henne, och strax därpå såg hon honom gå ut genom spärren tillsammans med en dam och en liten flicka.

Det började redan bli folktomt vid stationshuset och Elsa stod just och beslöt sig för att gå hem då hon fick ögonen på en liten herre i glasögon, ytterhalsduk och galoscher, som ett stycke ifrån stod och betraktade henne. Nu närmade han sig och lyfte på pälsmössan. — »Jag är Stefan Kåhre», sade han med mild, flöjtlik gosröst, »och jag tar väl inte fel när jag, efter porträttet att döma, tror att detta är fröken Flora Vang? — Flora, som jag

Kvalitets-möbler i alla förekommande stilar och prislägen

SVENSKA MÖBELFABRIKERNA

STOCKHOLM

Birgerjarlsgr. 24

Hornsgatan 32

i breven fått tillåtelse att säga! — Det var mycket roligt med detta personliga sammanträffande.» — »Ja-a», svarade Elsa lamt. Med häpen, förvirrad blick stirrade hon in i det rödletta, skägglösa, ej längre unga ansiktet — såg de ej fula, men vardagliga dragen, den självbelättna minen, det prudentliga uppträdandet — detta var således Stefan Kåhre! — Floras storsvulne vildmarksman! — Floras djupsinnige tänkare! — så såg han ut i verkligheten. — Hon rycktes ur sin halvt förlamande besvikelse genom att Stefan Kåhre upprepade: — »Jaha, det var mycket roligt att träffas, men jag ber att få föreslå att vi tillbringa den timme jag skall vänta här i V — inomhus — exempelvis på ett konditori eller kafé. — Det är blåsigt och otrevligt väder och jag tål inte att bli kall om fötterna.» — »Det finns ett konditori här strax intill», sade Elsa och ryckte upp sig. — »Vi kan ju gå dit.» —

Inkomna på konditoriet visades de av fröken vid disken, som kände Elsa, in i ett inre rum, hon drog för portiernerna, så att de skulle känna sig ostörda. — Utan att rådfråga Elsa beställde Kåhre in choklad och bakelser. — »Jag anser choklad vara hälsosammare och mera närande än kaffe», förklarade han för Elsa. — »Kaffe är dessutom speciellt skadligt för mig som lider av kronisk magkatarr.» — När brickan kom in tog han för sig med god aptit och trugade enträget Elsa att smaka på bakelserna. — Elsa försökte efterkomma uppmaningen, men kände knappast vad hon åt. — »Vad skall jag säga till Flora?» frågade hon sig ängsligt. — »Hur skall jag finna rätt på något som tilltalar henne hos denne lille självsäkre hälsopedant? — Och dikta på fri hand — nej, det förmår jag inte!» —

Plötsligt märkte hon att hon spillt en droppe choklad på sin blus och tog fram sin näsduk ur väskan för att torka bort den. Härvid råkade hon att dra upp Floras porträtt som föll till golvet. Kåhre böjde sig ned och tog upp det. — »Åh, ett så förtjusande ansikte», utbrast han. — »ett sådant hår och sådana ögon! — Är det ogrannlaga att fråga vem porträttet föreställer?» — Det låg uppriktig beundran i hans röst och blick och genom Elsas hjärna flög en ny föreställning. — »Nej, det är det inte», svarade hon beslutsamt, »för porträttet föreställer Flora Vang. — Jag fick det av henne strax innan jag gick ned

för att möta er, och nu skänker jag er det.» —

»Hm — hm!» — han såg över glasögonen på Elsa med en på samma gång missnöjd och förvirrad blick. — »Men om detta är Floras porträtt — vem är då ni? — Jag känner ändå igen er efter —» — »Efter den fotografi ni fått — jo det är riktigt», bekräftade Elsa beslutsamt. — »Men nu skall ni få veta hur det förhåller sig med den saken. Jag heter Elsa Ihre och jag är Floras bästa vän. En gång skickade hon er på skämt mitt porträtt i stället för sitt eget. Hon kom sig sedan inte för att rätta er missuppfattning, då hon ej tänkte på ett personligt sammanträffande. — Nu i afton hade hon ämnat förklara alltsammans, men hon har, tyvärr, blivit sjuk och får ej lämna sitt rum. — Men, ser ni, hon har längtat så mycket att få veta något direkt om er, och om hur ni uppfattat henne själv, och därför så — så övertalade hon mig att gå ned och möta er alldeles som om jag varit hon. — Detta är alltsammans och jag hoppas ni förstår vår lilla mystifikation, och skriver den på det varma intresse Flora hyser för sin okände korrespondent.» — Elsas något haltande förklaringar hade framsagts i en fart och hon slutade med ett djupt andetag. — Skulle han bli ond — skulle han brusa upp och kanske bli rent av ohövlighet? Hennes hjärta klappade så att hon tyckte han skulle höra det. — Men Stefan Kåhre tog saken lugnare än hon väntat. — »Har hon intresse för mig, den rara, lilla varelsen?» frågade han förnöjt småmysande — »har hon verkligen det? — Jag ber fröken vara förvissad om att förhållandet är detsamma med mig. — Och jag ursäktar gärna damernas lilla bedrägeri efter det delvis haft en för mig så smickrande anledning. — Och för att det till slut inbringat mig hennes vackra fotografi.» — Han fördjupade sig på nytt i betraktandet av porträttet. — »Ja, hon är mycket vacker», upprepade han med något i rösten som kom Elsa att rent av finna honom sympatisk — »så älsklig och mjukt kvinnlig! — just sådan jag alltid föreställt mig henne» — Elsa kvävde ett småleende — han sade det ej med ord, men hon förstod att hennes utseende ej i lika hög grad tilltalade honom. — »Och så begåvad hon är!» fortsatte Kåhre, — »fröken kan inte tro sådana brev hon skriver till mig — de kunde tryckas när som helst!» — »Ja, Flora är mycket begåvad», svarade Elsa utan att se upp. — »Ja, är hon inte det! — Och så beläst tillika! Ibland har det riktigt varit svårt att nöjaktigt besvara breven. — Jag har måst skaffa mig uppslagsböcker och noggrant följa med tidningarnas bokrecensioner, och på det sättet har det gått. — Det är längesen jag absolverade studentexamen, förstår fröken — jag är redan nära de femti! — och jag har aldrig legat åt läshållet. — Nu tar ju tjänsten mycken tid, och på fristunderna sysslar jag med träskärning och annat knåp — sådant där förströr mig i ensamheten.» — Han hade blivit helt otvungen och pratade livligt nu när han visste att hon ej var Flora. — »Det hade varit så roligt att få träffa den kära flickan», återtog han, »men fröken får hälsa henne och tala om hur mycket värde jag sätter på henne och hennes brev. — Nu träffas vi måhända aldrig personligen men», och nu blev han helt allvarsam, »det är kanske bäst. — Jag är en stadgad gammal ungarl och mina inkomster äro för blyg-

samma för att utan stor försakelse tillåta mig giftermål. — Fröken tror väl heller inte —» — »Åh nej», avbröt Elsa, »Flora tänker lika litet på giftermål som ni själv.» —

Han såg lättad ut. — »Nå, då är ju allt bra. — Och nu tror jag att jag får bryta upp. Hälsa Flora tusenfalt och bed henne skriva snart.» — »Ja», svarade Elsa och reste sig. — »Farväl, herr Kåhre!» — De togo varandra i hand och Elsa gick. —

När hon skulle stänga dörren till gatan såg hon genom glasrutan i dörren Stefan Kåhre stå framme vid kaminen. Han hade flyttat fram galoscherna och höll på att med största omsorg sätta på sig ytterhalsduken. — Hon smålog litet för sig själv, men blev genast allvarsam. — »Så hygglig och beskedlig han ser ut», tänkte hon, »men, ack, så föga han motsvarar Floras föreställningar! — Men nu får jag väl skynda mig tillbaka till henne. Jag önskar att mötet oss emellan väl vore över!» —

En timme senare var det över och Elsa var på väg till sitt hem. Hon såg allvarsam och en smula trött ut och gick inte med sin vanliga raska fart. — »Jag har alltid berömt mig av att vara sanningsenlig», tänkte hon för sig själv, »men i dag har då min stolthet i den vägen fått en riktig knäck. — Jag har vilselett Stefan Kåhre och jag har talat osanning för Flora, och hade jag blivit ännu mera utfrågad hade jag väl av luttar vänskap ljugit bort hela min odödliga själ. — Och ändå kan jag inte ångra mig. Flora är lycklig över vänskapen med den tankedigre filosof till vilken jag omskapat Stefan Kåhres pedantiska vardagspersonlighet, när jag nu — för den lilla rest av sanningsenlighet, som ännu dröjt kvar hos mig! — rakt inte kunde göra honom till björnjägare och sportsman, och han — ja, han känner ju ingenting mer om Flora än vad porträttet säger honom, och kanske skall hennes vackra, sorgbundna ansikte inspirera honom bättre i hans svar på hennes brev än de knappt förstådda bokrecensioner och uppslagsböcker han läst.

— Fata Morgana! — hägringen — lyckoskimret, som, mjukt döljande allt fult och smått, spinner sig om verklighetens nyktra vardaglighet och förvandlar och förskönar den, är det inte på detta vi oftast leva — inte bara Flora och Stefan Kåhre, utan alla. — Alla!» — Och Elsa såg tankfullt upp mot den dunkla natthimlen och hennes hjärta kändes vemodigt och tungt. —

Påven Benedikt XV har avlidit, 67 år gammal.

Vår enda kvinnliga flygare, Elsa Andersson, som förolyckats.

Ett utmärkt stärkande medel, tillverkat med stöd av nyare vetenskapliga erfarenheter, är järnmedicinen **Idozan**. Förenar hög järnhalt med en utmärkt sammansättning, varigenom snabbt och överraskande resultat erhålles, på samma gång som Idozan blir billigast att använda. Mycket välsmakande och oskadligt för tänderna. Rådfråga läkare. Fås på alla apotek.

IDOZAN
Skadar ej tänderna.

AFFÄRSKVINNOR OM SIG SJÄLVA OCH ANDRA

DEN KVINNLIGA KONTORISTENS MARTYRIUM OCH TRIUMF

Lilly Rosengrén.

Ebba Ljunggren.

— och kanske göra det ofta just till gagn för sina undanskjutna systrar.

Idun vill i dag öka er bekantskapskrets i den vägen genom att presentera för er ett par damer av den nämnda kategorien.

En duktig affärskvinna.

En kvinna, som drivit upp och som står som ledare för ett stort affärsföretag är fru Lilly Rosengrén i Stockholm. Stockholms uthyrningsbyrå är i själva verket helt och hållet hennes skapelse — låt vara att fröet låg i den s. k. "Thulstrupskabyrå", som innehades av hennes släkting, överstinnan Thulstrup, — och hon har genom en ovanlig energi, affärsbegåvning och organisationstalang drivit fram affären, som nu rymmes i stora lokaler vid Stureplan, så att den omfattar sju stora avdelningar: för uthyrning av våningar, förmedling av rumsinackordering, villaförsäljning, lantegendomsförsäljning, stadsfastigheter, juridisk avdelning, intekningsplaceringsavdelning, samt avdelning för platsanskaffning. Den senaste av dessa avdelningar, in-tekningsplaceringsavdelningen, kom till så sent som nu i oktober, och mottogs då med mycket intresse och sympati — ett bevis jämte många på den allmänna aktning byråns genom sin föregående verksamhet förvärvat sig. Själva firman är numera ombildad till ett aktiebolag.

Fru Rosengrén, som alltså är ett levande bevis på att kvinnor (och även mjuka, fina, "kvinnliga" kvinnor) kunna ha utmärkta chefs- och affärs-manna-egenskaper, ger i fråga om de nämnda egen-skaperna ett lika gott betyg åt sina kvinnliga underordnade.

— Jag har på min byrå, säger hon, damer som varit här i sjutton år. Flera av dem arbeta fullt självständigt i spetsen för sina resp. avdelningar, de äro initiativkraftiga och driftiga. Och varför skulle inte kvinnor kunna vara det? Men jag medger gärna, tillägger hon att för mig personligen bestod, när jag började på denna bana, svårigheten i att splittra mig mellan hem och kontor, att gå från två små barn där hemma till arbetet i affären.

Ett bevis för fru Rosengréns ekonomiska förut-seende är att hon med byråns arbete införlivade fastighetsaffärer, ty det har visat sig att dessa äro mest oberoende av konjunkturerna eller rättare sagt: med nya konjunkturer skapas här nya möjligheter. Under kristiden låg, som var man vet, väningsförmedlingen delvis nere, och för närvarande har konjunkturernas tryck gjort t. ex. platsanskaffningen minimal. Den utveckling, som fru Rosengrén åstadkommit, bör alltså icke endast mätas efter de anställdas antal utan efter det förut-seende och den skicklighet som gjort hennes affär elastisk för växlande tidsförhållanden. Man vill knappast tro, att en liten kvinna som i likhet med fru Rosengrén är så mycket för sitt hem och de sina samtidigt är ett ymnighetshorn av uppslag i affärsteknik och för nya utvecklingsmöjligheter.

En kvinnlig kontorschef om arbetets fröjder och hemmets.

Fru Ebba Ljunggren är en trevlig och duktig dam, som är kontorschef på Göteborgspostens kontor och gift med den bekante tecknaren Gustaf Ljunggren i Göteborg. Men vi låta henne tala själv om sig själv:

Jag hade ännu inte fyllt sexton år, när jag fick min första plats, på Puck hos Hugo Vallentin, där jag var i nära tretton år eller nästan hela Pucks livstid. Hela min "kontorspersonal" bestod av en kulla.

På Puck träffade jag min man, som här gjorde

sina första försök i karrikatyrkonsten från att förut ha varit målare.

Så fick jag i slutet av 1915 ett telefonbud att Redaktör Alkman från Göteborg ville ha ett samtal med mig och det fick han. Resultatet blev att jag flyttade till Göteborg med man och barn och möbler och blev kontorschef på Göteborgs-Posten. Ni må tro att jag hade rampfeber. Från en personal på "en kulla" till en personal på över 20 på ekonomiavdelningarna, 80 st. tidningsbud och en hel massa folk på de andra avdelningarna. Så svårt blev det emellertid inte — alla från chefen till springpojken gjorde allt för att jag inte skulle känna mig ovälkommen. Innan jag trätt i tjänst voro de samfällt ganska misslynta över att få en kvinnlig kontorschef, men som sagt det gick bra och nu känner jag mig som en mamma för alle-samma.

Att jag tycker om mitt arbete behöver jag väl inte säga.

Mina eftermiddagar använder jag till att sy mina och barnens kläder, det roligaste jag vet förresten, och så sällskapar jag min man och råkar våra vänner. När jag fått mina barn har det meddelats på kontoret att "fru Ljunggren kan inte komma i dag för hon har fått en liten", och så har jag efter 10—12 dagars tjänstledighet åter inträtt i arbetet.

Ofta råkar jag dem som beklaga mig för att jag inte får vara hemma i mitt hem — jag tror inte att någon "icke arbetande" fru kan längta så hem och njuta så av att vara hemma som just vi arbetande. Inte ha de förresten ordentligare i sina lådor och skåp än vi och inte ha deras män bättre stoppade strumpor.

Bäst med kvinnliga arbetschefer för kvinnor?

— Frågan om kvinnliga kontoristers "mindre grad av duglighet och intresse" är ofta så lätt löst, säger en annan kvinnlig kontorschef, fröken Gertrud Sjöberg på Nordiska Kompaniets revisionskontor — just en sådan kvinna, som genom intresserat arbete tjänat sig fram till sin post och som i lika hög grad prisas av sina chefer som underordnade.

— Man ser ofta, hur en flicka, som sitter vid ett visst arbete, inte duger något till — men sätter man henne så till ett annat, där man tror hon bättre passar, blir hon plötsligt duktig och intresserad. Det är sådant, som gör, att man tycker det skulle vara lämpligt med kvinnliga arbetschefer för kvinnlig personal. Den kvinnliga chefen kan ju bättre förstå sig på sina underordnade, ta litet varsamt på dem, uppmuntra dem, när det behövs. Men det är mycket, som inte herrarna vilja förstå, ännu så länge — — — TH.

INTE SANT, DET HAR IBLAND HÄNT ER, att en affärsman, advokat eller annan sagt på tal om sin kvinnliga kontorspersonal: "Ja, visst finns det duktiga kvinnliga kontorister, men i regel äro männen både dugligare och mer intresserade. Jag skulle helst vilja ha endast manlig personal." Ni böjer ert huvud för hans erfarenhet (fast ni å andra sidan minns, hur många manliga arbetschefer berättat för er, att de fåfängt sökt ersätta den och den kvinnan på betrodd affärsplats med en man). Och ni tänker: "Visst har han kanske rätt i sitt speciella fall. Men — men — ack, djupare sett ligger det en orättvisa i hans nedsättande omdöme om kvinnorna, fast det är så svårt att utreda — — —" Och så tiger ni. Men ni tänker kanske i stillhet på någon kvinnlig kontorist, ni känner. Hon är god, arbetsam, rådig och praktisk, hon skulle kunna sköta hem, man och barn utmärkt. Och mer än det: hon har en smidig intelligens, det märkte ni kanske den där gången ni arbetade med henne mera privat. Men på sitt kontor sitter hon bland de undanskjutna, kanske bland de där "mindre dugliga och intresserade". Ty hon är kvinnligt undfallande och vek: hon tar sig inte något självständigt arbete, hon blir självständig som arbetare bara på ett område, där hon får och skall vara det, t. ex. i ett hem. Och plötsligt står det för er flera andra av dessa undanskjutna, för vilka 30—40-årsåldern kommer (eller kom) med 600 kronors löneförhöjning och livsresignationen. Ni tänker på den där kontoristen i 40-årsåldern, som känner avskedet sväva över sitt huvud och nu sparar, sparar febrilt med tanke på den hemska ålderdomen, fast hon ju måste inse, att de få sparade hundrakronorna inte kunna hjälpa något. Och ni tänker på den andra, som blev sinnessjuk, så både hennes och systemens sparpenning strök med. Att dessa undanskjutna icke skola få hem, man och barn, det må så vara, men de borde åtminstone i ersättning få glädjen över ett arbete, under vars utförande de själva gå framåt på sin bana, och tillfredsställelsen över en allt bättre ekonomi, som småningom ger dem möjlighet att skaffa sig ett eget litet hem, kanske ett fosterbarn. De äro inte ens arbetsbin, dessa vi tala om — ty arbetsbina få i alla fall utföra ett oundgängligt arbete för det helas väl.

När ni kommit så långt i ert tänkande — eller rättare känslotänkande, ty det blev en för lång historia för er att klart utreda, varför det låg en sådan orättvisa i den där arbetschefens beskyllning mot sina kvinnliga kontorister — då blev det er säkert en tröst och tillfredsställelse att tänka på andra era kvinnliga bekanta, som nått en plats inom affärslivet, där de betyda något och utträtta något

Äkta Spets- & Sidendépôt

LINNÉGATAN 38

A. T. 197 00.

2 tr. HISS.

Rika Ö. 436.

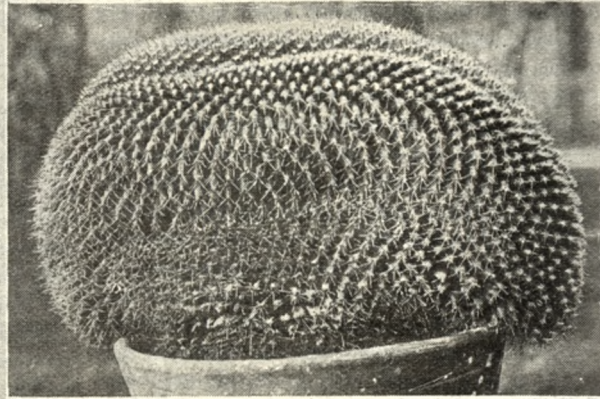
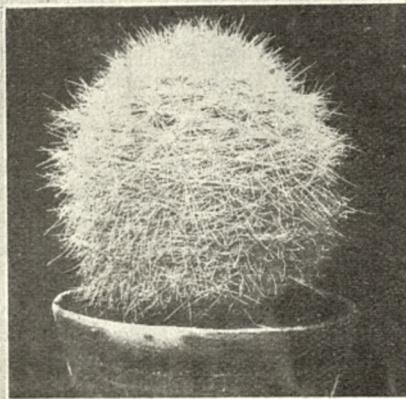
Till utstyrselar!

Spetsar, Schweizerbrodyr, Linne- och Bomullsväv.

I NÅGON AV SINA SÖDERHAVSSKILD-
ringar talar Robert Louis Stevenson om palmerna
som "dessa växtvärldens giraffer". Och om vi
skulle fortsätta liknelserna mellan flora och fauna,
ligger det nära för hand att döpa den taggiga
familj, varav några medlemmar här avbildats, för
växtvärldens igelkottar. Liksom våra trädgårdars
arge förstörare försvarar sig med spretande taggar
mot sina angripare, så använda också kaktéerna
vassa piggar och borst som vapen i kampen för
tillvaron. Deras fiender äro mest de törstiga vild-
djuren i tropikernas brännheta öknar, och ofta hän-
der det att kamelen eller lejonet visa sig ett strå
vassare än Floras vassaste barn. De sopa nämligen
undan taggarna med foten och sörpla sedan
belättna i sig saften ur "öknens källor".

Hos oss är det egentligen Epiphyllum — jul-
kaktusen — som man mest ser i hemmens fönster-
trädgårdar, jämte andra bladkaktéer. Det är egent-
ligen synd att intresset för kaktusodling är så pass

Överst till vänster en kaktus i full blom, till höger en opuntia, vars röda saftiga frukter, "kaktusfikon" är en delikat dessert, i nedre raden till vänster en dunig mamillaria och därbredvid en typisk "växtvärldens igelkott".

ringa, ty kaktéer äro tacksamma och lättskötta och under blomningstiden erbjuda de en unik skönhetssyn. Finns det egentligen bland blommor något underbarare än en rikt blommande vit kaktus med sin säregna svaga mandeldoft?

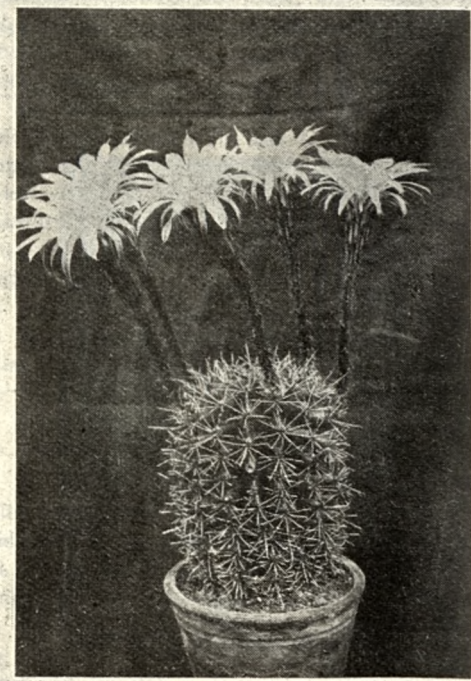
Och kaktéernas hårdighet gränsar till det otroliga. I Haga trädgårdar finns bl. a. en mängd andra taggiga species en inackorderad cactus, som när den kom ej fått vatten på två år men ännu hade livhanken kvar.

Den som är intresserad av kaktusodling, kan utan större svårighet trolla fram nya arter genom ympning. Så är det mycket vanligt att åstadkomma en högstammig Epiphyllum — som ju i sig själv är lågväxande — genom att ympa den på en Pereskia, en speciell kaktusart, som är helt olika sina syskon och har en vanlig stam och gröna blad, påminnande om fuchsians. Man skär av toppen på Pereskians stam, gör två inskärningar bredvid varandra i snittytan och sticker in en Epiphyllumstam i vardera inskärningen och binder om. Göres detta på hösten, har man ett år efteråt till julen en högt växande yvig julkaktus. Likaså kan man skapa nya egendomliga arter genom att på t. ex. en bladkaktus' stam, som avskäres upptill, placera en Mamillarias runda huvud, knyta fast alltsammans runt krukans och avvakta resultatet: en ny grotesk art till de 1000 andra, bizarra och egenartade med sina grå eller blågröna färgtoner och sina underligt förvridna linjer. Om alla kaktéer gäller att de vilja ha obetydligt

med vatten utom under blomningstid, och de skola planteras i lerblandad lövjord. R.

En dekorativ art: Opuntia Anbulata.

En vacker blommande kaktus.

Pröva **Tuppens Zephyr** 5:—
och Ni köper ingen annan.

Ett gediget och billigt praktverk
Carl Larssons: Svenska kvinnan genom seklen.
Rekv. direkt fr. Iduns Exp, Sthlm. Fraktfritt Kr.

5:—

KVINNANS ÖVERLÄGSENHET — I CENTRALAFRIKA

FÖR IDUN AV MARIKA STJERNSTEDT

I DEN VÄLKÄNDA, ANMÄRKNINGSvärt mångsidiga franska tidskriften *Mercur de France*, i oktobernumret för 1921, publicerar doktor Louis Huot en studie över kvinnan hos de primitiva centralafrikanska folken, vilken, utom dess intresse som sådan, presterar en så utomordentlig uppskattning av det feminina över huvud taget, att den kanske kan förtjäna någon plats i den stående diskussionen (och stundom kontroversen) om kvinnligt och manligt.

»Hur pinsamt det än må vara för vårt dumma manliga övermod», deklarerar doktor Huot redan i inledningen till sin uppsats, »måste jag bekänna, att min redan mycket gamla övertygelse om kvinnans överlägsenhet egendomligt har förstärkts under mina upprepade vistelser i Centralafrika. Det existerar och har alltid existerat en sådan skillnad i systemen för undervisning, för uppfostran, för litterär, vetenskaplig och artistisk kultur hos det ena eller andra könet; att ingen diskussion om över- eller underlägsenhet kan sägas vila på en vederhäftig basis för bedömande. Däremot framträder kvinnans verkliga värde i jämförelse med mannen helt tydligt i de primitiva svartas sfär, där bägge könen, likställda under samma negativa villkor i fråga om undervisning och kultur, erbjuda åt vår iakttagelse hela sin ursprungliga intellektuella konstitution, utan spår av påverkan».

För doktor Huot ställer sig saken, som man ser, helt enkelt som en ren värdesak. Människan av ena könet, här det kvinnliga, äger icke blott sin givna skiljaktighet från det andra, utan ett positivt högre människovärde. Där om har han alltid varit övertygad, och han framhåller som sin tro, att de iakttagelser han gjort bland primitiva människor skulle varit på alldeles samma sätt bindande i den vita rasens barndom, då vi Jafetiter stodo på precis samma primitiva nivå som ännu alltjämt våra Chamitiska släktingar i Afrika. De olikheter i allmän utveckling doktorn funnit hos olika afrikanska stammar, markera enligt hans mening blott olika etapper på marschen upp mot civilisation. Jag skall nu i kort sammandrag ge en överblick av d:r Huots teorier angående de svarta.

På negressernas apparition bör man, framhåller han till att börja med, icke misstaga sig. Deras levnadsförhållanden äro alltigenom vedervärdiga. Tyngda sedan pubertetsåldern av ständigt barnafödande samt bärande av allsköns bördor, slitna av ytterst hårt släp både inom och utom hemmet, levande på en i förhållande därtill otillfredsställande näring, uppvisa de snart nog bedrövligt deformerade kroppar och en slö, av resignation stämplad ansiktsmask. Men tränger man in under ytan, skall man snart finna, att dessa vanlottade varelser, vilka tyckas dömda till stän-

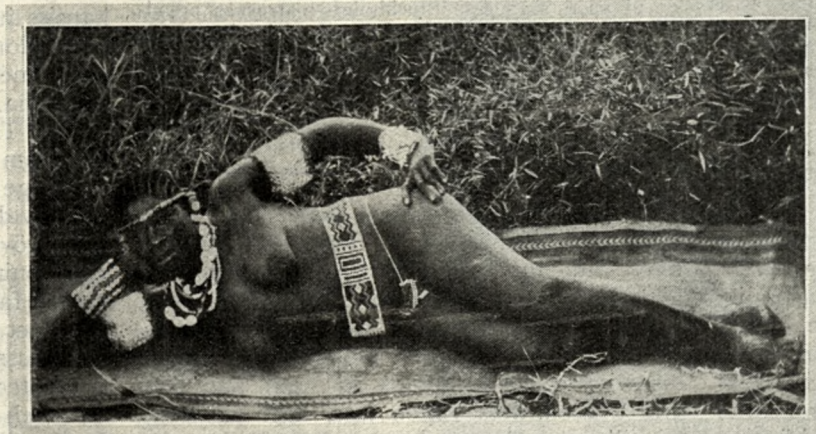

Marika Stjernstedt.

dig trädning, icke blott genom männens brutalitet, utan också genom egen blind traditionalism samt inre rivaliteter — de äldres mot de yngre inom samma stam eller samma familj — likväl stå åtskilligt högre än det regerande könet, och detta ur såväl intellektuell synpunkt som ur känslans och karaktärens. Doktor Huot framhåller särskilt dessa tre bestämda områden för kvinnornas givna överlägsenhet.

Först då intelligensen.

Kanske något inkonsekvent mot det tidigare påpekandet att endast omständigheterna hindrat den vita kvinnans naturliga intellektuella utveckling, medger han i sin uppskattning av negressernas dock, att det här är just omständigheterna, som spelat dem deras överlägsenhet i händerna. Inkonsekvent, menar jag, emedan det sålunda i båda fallen blir lika omöjligt döma om vad sagda intellekt kunnat frambringa fritt från vare sig särskilda hinder eller hjälpmedel. Den svarta kvinnan, säger d:r H., har betydligt rikare tillfälle till övning av sitt förstånd än mannen. Hur tillbringar en neger i hjärtat av Afrika sin dag? Utom allra nödvändigaste jakt och fiske, dit han tvingas av kvinnornas maning, gör han platt ingenting. I palmregionerna är han dessutom hemfallen åt fylleri och sysslar med att sova bort de dagliga rusen. Kvinnan däremot sköter jordbruket,

En svart dam från hjärtat av Afrika, där enligt dr Huot kvinnornas högre människovärde i jämförelse med männens framträder tydligt.

köket och barnen, det är hon som går till torgs, handlar, prutar och pratar. Kvinnornas mångfaldiga sysslor ha hos dem skapat medvetenhet om det ekonomiska liksom om ansvar för det hela. De äro skickligare än männen i att överlägga och iakttaga. Ett exempel på deras goda förstånd är den snabbhet med vilken de lära sig bedöma de vita, liksom också deras assimilationsförmåga. På några veckor bli de förtrogna med det »sätt» som brukas bland vita och tillägna sig det, om det behövs. Något högre själsliv är ju icke här fråga om, men gäller det allmänna angelägenheter, stamangelägenheter, visa de icke mindre intresse än männen och veta att via den äktenskapliga tête-à-tête'n låta sitt inflytande komma till rätta.

I fråga, vidare, om känslolivet, noterar doktor Huot en avsevärd skillnad mellan könen. Medan man här aldrig hos en man finner någon differentiering i fråga om könsurval, utan denne låter sig nöja med det ur ekonomisk eller prokreationssynpunkt fördelaktigaste partiet, är kvinnan fullt mäktig en verklig känsla, och detta t. o. m. så starkt att man sett självmord av negressen på grund av kärlekssorger. Deras avsky för en man har också kunnat vara så stor, att de inte stått ut med samlivet utan återvänt till föräldrarna — där de i regel mottagits ytterst illa. Det förefaller som om kvinnan hos de centralafrikanska folken skulle ha, icke blott ett mera utpräglat driftliv, utan även djupare möjlighet till vad vi i tal och dikt kalla känslor. Likaså är deras estetiska förmögenhet mera utvecklad än männens. För en vacker flicka stå männen alldeles liknöjda, om de blott eljes få tillfredsställelse för sitt materialistiska livsideal; med kvinnan är det tvärtom. I sitt sexuella urval drives hon alltså bl. a. också av estetiska motiv. Högst står likväl hennes känsloliv där det gäller barnen. Redan i den egna barndomen vaknar hennes passionerade moderliga instinkt: man ser ofta, noterar doktor H., utmagrade småflickor dagen lång villigt släpa på och sköta om frodiga och fordrande mindre syskon. Det enda verkliga differentierade uttryck av känslighet, som doktor H. funnit hos männen här, är också tillgivenhet för modern. Moderns död är den första, kanske den enda kännbara, grymma sorgen i en negers liv.

Med skäl kan man, efter ovan uppräknade fakta, förundra sig över att kvinnan, så rustad som hon ur många synpunkter är, likväl alltjämt bland Centralafrikas svarta skulle stå kvar på sin låga och förtryckta nivå. Vi komma här, kanske något paradoxalt, emellertid in just på den tredje av de grundläggande förtjänster doktor H. tillmäter henne: karaktärens. Denna karaktär tar sig uttryck i en utpräglad rasstolthet, i en stark kult för det bland dem själva bestående, samt avsky för det främmande och

SPALTEN OM BÖCKERNA

ROMAIN ROLLANDS HUMANITÄRA OCH filosofiska idévärld kan stundom göra intryck på hans rent poetiska berättarkonst, dikteren får tråda åt sidan för moralisten och pacifisten. Men han vore ej skald efter stora mått, vore icke sitt lands och hela världens högt ropande samvete, om världskriget icke låtit ett svärd gå genom hans själ och gjort honom till en det humanitära kulturarbetets riddare utan fruktan och tadel.

Ett nytt arbete av Romain Rolland verkar som en solrodnad efter en mörk natt. Hans livsbekämpande natur, fruktbara fantasi och stora tankekärpa göra honom till en mångsidig författare. Han analyserar tonkonstens mästare i gammal och ny tid, skildrar Michelangelo, Millet, Tolstoj i ypperliga essayer, är dramaturg, humorist och epiker — hur långt han nått i den sistnämnda egenskapen veta vi alla, som följt Jean-Christophe, denna outtömligt rika livsskildring, där den franska anden manifesterar sig i sin mest strålande form.

Medan han vilar sig mellan sina större verk skapar han exempelvis en sådan idyll som "Pierre och Luce", vilken sistlidne december utkom i svensk översättning, Bonniers förlag.

Det är en kärleksnovell av en så kysk och själfull hållning, att man torde få leta länge i alla länders litteratur för att finna ett motstycke. De två unga människorna räkas i den underjordiska järnvägen i Paris och bekantskapen utvecklas sedan till ett innerligt älskogsförhållande, som får sin tragiska skuggning av att Pierre om sex månader väntar att bli kallad med den yngsta årsklassen ut i kriget. Mot världskrigets bakgrund genomleva de sin korta kärleks saga, under aeroplanernas buller och bombernas fall mötas deras själar i en ömhet, där heroismen inför den snara skilsmässan gör dem sublimerade i deras oskyldiga känslorus. Innan de skiljas för sista gången ha de överenskommit att hänga sig åt varandra, men under ett besök de göra i en kyrka långfredagen 1918 slår en bomb ned i templet och korsar dem. Det är historiens enkla ytterlinjer, men den utfylls av en upphöjd poesi, en hjärtats hymn till kärlekens heliga makt, som tonar in i döden.

*

Den grymma Borgiefamiljens öden och gärningar äro föremål för en mycket spännande roman: "Lucrezia Borgia", av en för den svenska läsvärlden hittills obekant författare *Harry Sheff*. Med de historiskt kända momenten som stödjepunkter för skildringen har Sheff med driven skicklighet komponerat en roman, rik på sensationer av ganska nervkittlande art. I mitten av detta Borgiaernas depraverade och praktlystna Rom strålar Lucrezia Borgias bild, som författaren för övrigt gör mindre satanisk och mera mänsklig än legenden utmålat henne inför eftervärlden. Så mycket hemskare framstå brodern och fadern, den oemotståndlige Cesare Borgia och påven Alexander VI, vilkas liv enligt urkunderna var en enda kedja av de skändligaste brott, anlagda och utförda med raffinerad list och grymhet.

Författaren har påtagligen lärt av Victor Hugo och Alexandre Dumas d. ä. i fråga om att hos läsaren framkalla spänning. Han har även något av deras förmåga att skildra praktfulla fester, rörligt folkliv, nattliga överfall, och händelsernas kedja löper med sinnrik flätning ur hans penna. Utan att kunna inträngas bland betydande litterära verk är Sheffs bok förtjänstfullt hopkommen, ty det ligger kunskap och talang bakom. (Förläggare: Wahlström & Widstrand.)

*

för främlingen — allt detta vida mindre märkbart hos männen. Försöken utifrån att tillföra kvinnorna bättre villkor stranda — på deras egen konservatism. Tanken på likställighet med en vit skulle, vidare, aldrig falla en primitiv svart man in, hur karsk han än eljes må te sig gentemot beslätade grannar; men för kvinnorna existerar intet axiom om de vitas överhöghet. Kastkänslan dominerar hos henne allt. Även i ett kärleksförhållande till den vite, vill det synas som om hon behöfle sin egenart innerst ograverad. Efter långt samliv med en vit

"Dostojevski", en levnadsteckning av *Aimée Dostojevski*, (Lars Hökerbergs förlag) lämnar ett gott bidrag till kännedomen om den store ryske författaren som karaktär och diktare.

Det är Dostojevskis dotter, nu landsflyktig och bosatt i Schweiz, efter att allt vad hon ägde av tillgångar fallit i bolsjevikerens händer, som skildrar sin far och reser honom ett äreminne, smyckat av varm dotterlig pietet.

I närvarande stund torde Dostojevski i alla kulturländer gälla som Rysslands störste diktare, överkyggande både Pusjkin, Tolstoj, Turgenjew och andra. Som människa tyckes han också vara huvudet högre, även om hans biograf av helt naturliga skäl skulle något ha idealiserat hans karaktärsegenskaper.

Emellertid ger författarinnan i sin "Dostojevski intime" en skildring av verkligt intresse, en levnadssaga med gripande enskildheter och framhävande hur Dostojevskis diktargärning i allt gick ut på att ge den möjligast trogna bild av Rysslands folk. Som familjefar var han ett mönster av kärlek och finkänslighet, liksom han i allt sitt enskilda liv och i sitt umgänge med människor iakttog en försynthet, mindre vanlig hos stora diktare.

Hans motsats i det fallet tycks ha varit Turgenjew, som av författarinnan får en allt annat än smickrande karaktäristik. Man skulle nästan tro, av den hätska tonen att döma, att Turgenjew på något särskilt sätt ådragit sig familjen Dostojevskis misslag.

De profetior om Rysslands framtid, som *Aimée Dostojevski* inmängt i skildringen, kan en västerländsk läsare godtaga eller förkasta, allt efter egna synpunkter. Riktlinjerna för den ryska jättestatens framtida utveckling kunna väl knappast ryssarne själva ange — offer som de äro för det myller av varandra motsägande impulser och stämningar, varav den ryska folksjälen ständigt är bräddad.

*

Ord och Bilds första häfte för det nya året har utkommit. Tidskriften börjar därmed sin trettioförsta årgång och börjar den på ett sätt som bekräftar att den ej viker från sina vackra traditioner, *Ragnar Josephson* skriver "Ur romantikens konstlära", en artikel om 1800-talsmaleriet, där den svenska landskapskonstens upprinnelse och fruktbara impulser för den moderna landskapsmålningen påvisas. Frälsningsarmén är föremål för en intressant artikel av *Laura Petri*, *Molièreminnet* uppmärksammas i en spirituell uppsats av *Kjell R. G. Strömberg*, och *Fredrik Vetterlund* framlägger i "Snoilsky och åttioalet" utdrag ur en brevväxling med C. D. av *Wirsén*, där bl. a. väsensskillnaden mellan de båda skaldernas sänggudinnor ställes i jämförande belysning. Häftet är rikt illustrerat.

Den i bästa mening förnäma tidskriften, som innesluter ett kunskapsstoff av betydande omfattning och troget avspeglar hela Nordens estetiska kultur, borde finnas i varje bildningsälskande hem. Prenumerationspriset för helår motsvarar ungefär en ordinar lunch på Operakällaren — och hur lätt ges ej de pengarna ut i den lokalen!

*

Teatertidskriften "Scenen" skötes alltjämt med vakenhet och smak. Det nu utkomna andra häftet bjuder på ett omväxlande innehåll. Som motivet mot den stora *Molière*-entusiasmen antyder O. Wieselgren i en artikel "Molière numera ett litterärt petrifikat" att *Tartuffes* diktare ej passar vår tid. Det är kanske något som många tystr tänka, fast de ej våga säga det. Stockholms-teatrarnas premiärer skildras i text och bild och svårigheten för *Strindbergs* dramatik att vinna förståelse i England är föremål för en uppsats, som även ger konturerna av modern engelsk teater o. s. v.

E. H.—N.

(Forts. sid. 121.)

vid, eller låt oss säga förälskat sig i sin svarta följeslayerska, har denna i regel listigt förstätt exploatera hans svaghet till förmån för — icke sig själv, men de sina.

Att döma av doktor Huots framställning skulle det sålunda icke se värst lovande ut ur framstegssynpunkt i Centralafrika: en slö manlig befolkning, en karaktärsfast konservativ kvinnlig. Vi ha dock sett, upplyser han, att i vissa distrikt såsom det relativt högt stående mellersta Congo, ha förhållandena evolverat. Detta synes då även ha skett i rent feministisk riktning: kvinnan har där nått fram till rätten att äga, icke blott materiell egendom, utan t. o. m. sig själv. Äktenskapet kan här formellt upplösas, mannen återtager sitt och kvinnan förblir ägare av sitt, samt av barnen. Väl har på hennes lott stannat den besvärliga vården om jordbruk och planteringar, men så har hon dock erhållit rätten att behålla deras avkastning. Mannen har å sin sida rätt till sin dagliga föda och sin bekväma tillvaro — men ingenting mer. »Dessa pionärer för den svarta feminismen», skriver doktor Huot om kvinnorna här, »ha av sin f. d. tyrann lyckats skapa en sorts oduglig regent, utan stora pretentioner, utan minsta värdighet, beredd till allsköns försakelse, om han blott gratis och utan möda får mat, logis — och umgänge. Och där ha vi då, avslutar han, ett ovederläggligt argument, som definitivt kan befästa oss i vår tanke om det respektiva värdet hos de olika könen bland Centralafrikas primitiva svarta.»

Vilket ju skulle bevisas.

Om den Huotska studiens kompletta hållbarhet är naturligtvis omöjligt att här yttra sig. Författaren förefaller vara en erfaren kännare av förhållandena han talar om, och hans synpunkter äro i varje fall intressanta att taga del av. Man kan emellertid tillåta sig draga ett par slutsatser ur det anförda. Så helt otillämpligt på civiliserade förhållanden som doktor Huot menar, förefaller det mig nämligen icke att vara. Äro sålunda icke konservationsinstinkterna också hos de civiliserade kvinnorna i stort sett alltjämt dominerande? I arbetet på kvinnans emancipation i Europas olika länder har man sålunda ingalunda sett kvinnorna i största utsträckning skynda till — tvärtom. Kvinnliga avgörande nyskapsaker äro sällsynta — om ens alls befintliga, påstås på några håll. Det skulle i detta sammanhang varit roligt, om doktor Huot berört problemet konst och uppfinningar hos de svarta: något embryo till konstskapande, något frö till uppfinningsrikedom, t. ex. när det gällt jaktredskap, hemslöjd, o. s. v., någon aning om det första teoretiska tänkandet måste ju redan kunna spåras även hos dem. Ha icke de lata, föga pratsamma männen kanske just där haft en viktig roll att spela? De diplomatiska förhandlingarna olika stammar emellan skötas ju av männen — hövdingarna. Doktor Huot talar själv om en s. k. Tam-Tam, en festlighet till hans ära, som männen i en stor Bakotas-by beslutat ge; man måste förmoda att ceremoniet vid en dylik tam-tam, liksom formaliteter i övrigt och sannolikt också den smula lagskipning som finnes, regleras eller, i det senare fallet, utövas av männen. I korthet sagt, det förefaller närmast som om männen hos dessa primitiva svarta vore uppbärare av det teoretiska underlaget i stammens tillvaro och utveckling, medan kvinnorna stode för tillämpningen på givna linjer, vilka de sedan omsorgsfullt respektera.

Och detta är ingenting enastående hos de svarta, eller ens hos de primitiva. För mig åtminstone bekräftar dr. Huots analys blott

ELLIDA SUNDBLAD

en uppfattning, som jag väl delar med många, den att man och kvinna äga vissa fundamentala olikheter; varemot den Huot-ska framställningen icke lyckats övertyga mig om att vi skulle stå inför ett värde, utan endast inför ett artproblem. Arten kvinna och arten man, bägge med sina naturliga betingelser. Om de svarta Afrika-kvinnorna för närvarande visa större livlighet i det cerebrala arbetets praktiska tillämpning, är icke därmed sagt att icke i ett ordnat svart samhälle männen en dag skulle hinna fatt dem på för dem själva lämpliga plan. Utvecklingen inom en människoras kan kanske tänkas gå i en viss växling. Den dag etiska, religiöst-filosofiska, teoretiskt vetenskapliga begrepp träda in i det svarta samhälle varom vi nu tala, möjligen först väckta genom de livligare kvinnliga ingenierna, har man svårt tro, att icke dessa kvinnors söner, förut tränade som de äro att ikläda sig hövdingens eller trollkarlens mått och later, skulle åt sig finna fruktbärande fält för slumrande gåvor.

Vad nu kvinnorna beträffar, de svarta, får man hoppas, att när förhållandena omkring dem äntligen börja snabbare röra sig framåt och civilisationen ökar, de icke skola visa för stor benägenhet att hålla igen. Den tredje av de svarta kvinnornas överlägsenhetstecken, enligt dr. Huot, karaktären, som yttrar sig i en vis, mot alla intressen stridande traditionalism, torde som sagt ge en nog så typisk bild av det kvinnliga även i många andra och mera civiliserade sfärer. Konservatismen, den konserverande kraften och driften har alltid hos kvinnorna haft sin fasta borg, ofta välsignelserikt, men, tror jag, i varje fall förklarande att kvinnorna aldrig i något samhälle av betydelse på jorden hittills uppnått en obestridd social första rangs plats. Avsidsidan av denna konservatism heter fruktan — varmed jag naturligtvis ej menar kroppslig feighet — och jordbundenhet, alla svärmiska kvinnliga själar till trots, och dessa tvenne egenskaper karaktäriseras av att i eminent grad sakna nyskapande kraft. Ur deras förekomst danas däremot trygghet och kontinuitet, livets bevarande, släktets ro, värden vilkas dyrbarhet ej här bestridas. Jag hoppas var och en förstår att jag nu rör mig på ytterst vida och generella linjer, samt utan några som helst förmodanden om vad kommande ännu avlägsna sekel möjligen komma att bära med sig.

Tills vidare torde väl de manliga och kvinnliga inslagen till mänsklighetens formning rättvisligen få anses vara lika mycket värda, vart i sin art, om också fördelningen av auktoritet varit tämligen ojämn mellan dem och ett öppet erkännande av de kvinnliga meriterna, liknande det dr. Huot ägnar Centralafrikas negresser, inte så ofta kommit vårt kön till godo.

Iduns tävlan: "Vem virkar den vackraste jumpern?" hålles öppen till 1 april, men det är bäst köpa garn och virkkrok genast och sätta i gång med det roliga arbetet. En handledning i konsten att förfärdiga jumpers finna Iduns läsarinna i Olga Nybloms nyligen utgivna lilla bok Sweaters och Jumpers (Wahlström & Widstrand, pris 1: 75). Den textila sakkunnigheten i prisnämnden representeras av föreståndarinnan för N. K:s textilavdelning, fru Thyra Grafström. Priserna äro 50, 25 och 15 kr. Vidare tävlingsregler se nr. 4 för i år!

— KONSTNÄRSHEMMET SOLBACKEN I Arbrå står nu tomt och öde. Ingen ivrig terrier skäller nu mer, då man ringer på porten. Och ingen leende vithårig livlig gumma som tar emot mig mera i sina ljusa stora rum, fulla av sol, konstskatter, kaktus och pelargonier.

Snön ligger vit och orörd upp mot porten, och över trädgård och park ligga stora drivor — allt är så stilla och ljudlöst, allt andas frid och helg! Endast mina egna steg knarra, och jag stannar på vägen utanför och frågar en förbigående äldre kvinna. — "Visste jag det icke?" Fru S. dog för några dagar sedan, men hon har sen något år tillbaka tidvis varit klen och besvärad av ett hjärtfel, slutet kom därför icke alldeles oförberett, och hon dog i sin dotters hem Nytorp, omkring 15 minuters väg från Solbacken.

— Jag som begett mig dit för att om möjligt få se Fru Sundblads konstsamlingar, jag fortsatte nu vägen fram mot egendomen Nytorp, för att genom hennes dotter Fru Liljedahl vinna tillträde. Under denna promenad fortsatte den främmande kvinnan och jag vårt samtal, och här var det som Ellida Sundblads liv och hennes förhållande till de sina och till hela trakten rent utav grep mig. Den främ-

Ellida Sundblad.

mande kvinnans enkla ord gingo genom sin ärlighet till mitt hjärta, och min uppriktiga önskan är — måtte vårt land äga många sådana kvinnor — då bli vi ett rikt land.

"Vi höllo alla av henne", sade den främmande kvinnan, "hon hörde till dem som då de ge och hjälpa aldrig i nåder böja sig ned till oss, — utan hon drog oss däremot upp till sig. Och då vi gingo till henne lämnade vi henne icke enbart hjälpta till det yttre, nej vi kände oss glada, och det var som om all solen i hennes hem länge dröjde kvar inom oss."

Hennes hem Solbacken är ritat och inrett av hennes son artisten Verner Sundblad, en ung, mycket lovande konstnär som rycktes bort i sin bästa ålder för omkring 15 år sedan. Jag minns då mången gång hans namn från tidningar och i samband med utställningar i Riga, Paris, Stuttgart, Berlin och flerstädes. Efter Verner Sundblads död har hans mor ensam bebott Solbacken, men närheten av hennes dotters hem — dottern är gift med godsägaren Arthur Liljedahl på Nytorp — har naturligtvis utgjort hennes stora glädje. På detta vackra, gamla Nytorp har hon fått se sina barn, barnbarn och även de små barnbarnsbarnen växa upp, och med Ellida Sundblads stora, rika hjärta och livliga sinne har hon

"Gamla mormor" och hennes första barnbarn, lille Ulf Gedda.

alltid varit medelpunkten, t. o. m. i de allra yngstes lekar.

Vi känna därför en stor tomhet, och det är som om hela trakten, och alla vi som en gång mött denna kvinna, enade sig i sorgen med familjen — "hon räckte till för oss alla", "det är väl därför vi nu sakna henne så — slöt den främmande.

— Ellida Sundblad var född den 4 november 1847, hennes föräldrar voro apotekaren Georg Lorentz Kaijser och hans maka född Krook. Självt gift i Uppsala med apotekaren Ad. Vilh. Sundblad hade hon tre barn — dottern Elin, gift med godsägaren Arth. Liljedahl i Arbrå och sönerna jägmästare Henrik Sundblad, som äger och bebor Aspås i Aspeboda, samt konstnären Verner Sundblad. Av hennes stora syskonring stå ännu många kvar vid sidan om barnen i den stora sorgen, doktor Fritz Kaijser, Härnösand, kapten Gustaf Kaijser, fru Helena af Segerström, född Kaijser, Karlstad, fru Beate Undén, född Kaijser och fröken Vendela Kaijser, Stockholm.

— Då Ellida Sundblad den 2 januari lämnade oss, förlorade vi en av dessa kvinnogestalter, med ögat ljust och sinnet mottagligt för allt gott, ljust och ädelt. Hon var trots sina år en fullt modern kvinna och hon ägde dessutom den rika erfarenhet som hon samlat på under fyra generationer. Hon var mild i omdömet och förstående mot alla, vi alla sakna denna ädla kvinna. Frid och sol är det minne hon lämnat oss.

E—A E—TR.

Fru Sundblad i sin sons arbetsrum på Solbacken.

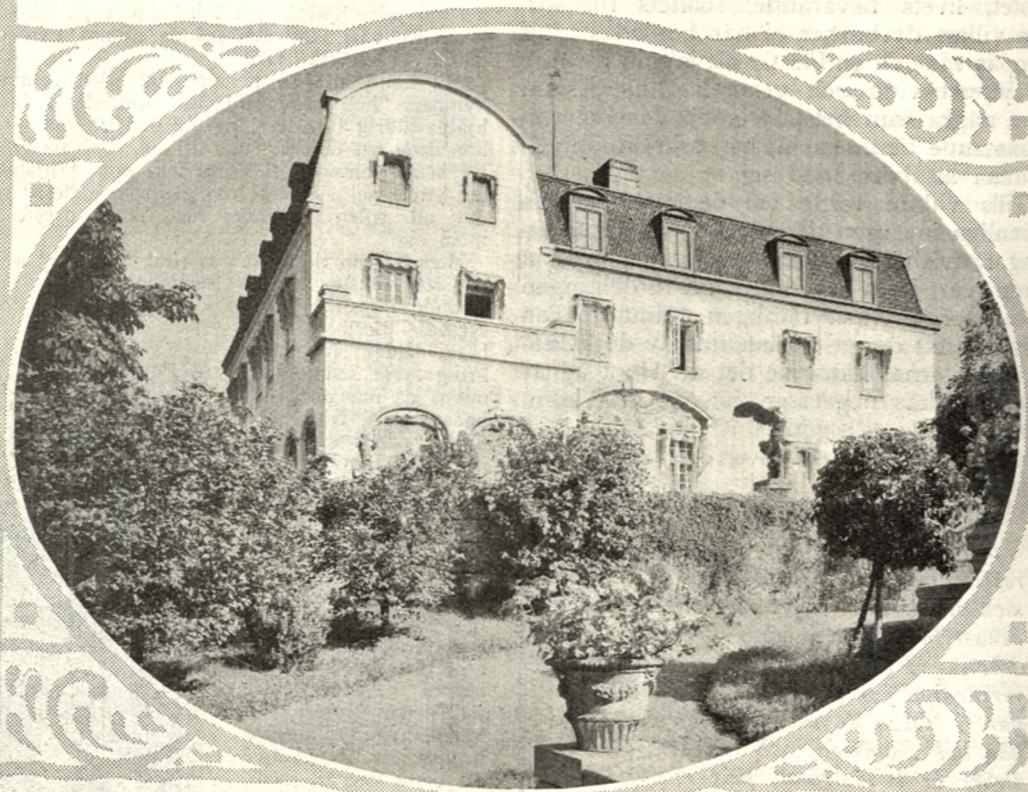
KONSTNÄRSPRINSEN OCH HANS VACKRA VALDEMARSUDDE

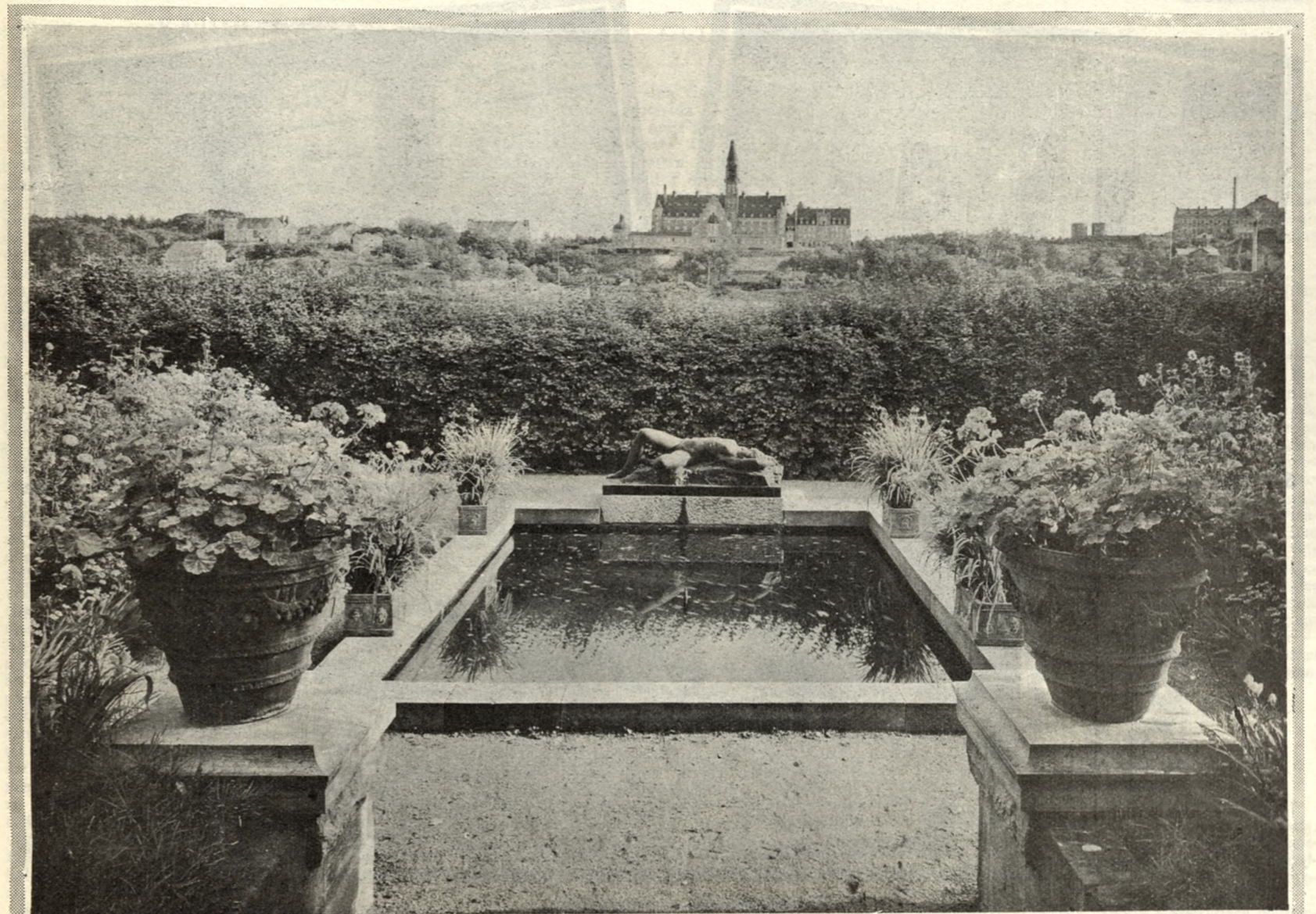
Utsikt från övre terrassen med konturerna av staden i bakgrunden.

Från övre terrassen i trädgården. I mitten Carl Milles' »Triton».

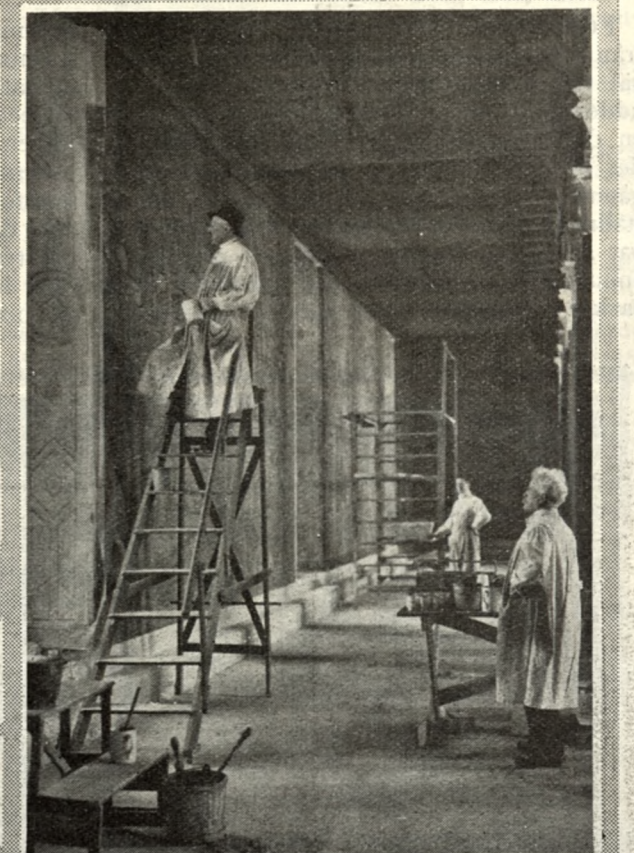
Huvudbyggnaden på Valdemarsudde, sedd från sjösidan.

Spegeldammen i trädgården vid Valdemarsudde, med utsikt över Strömmen och andra stranden med Danviks hem.

Prins Eugens ateljé på Valdemarsudde.

Prins Eugen vid sina al secco målningar i galleriet i Stadshuset. Till höger hans mångårige medhjälpare konstnären K. G. Welterstrand. I bakgrunden stucklören J. E. Liunqberg.

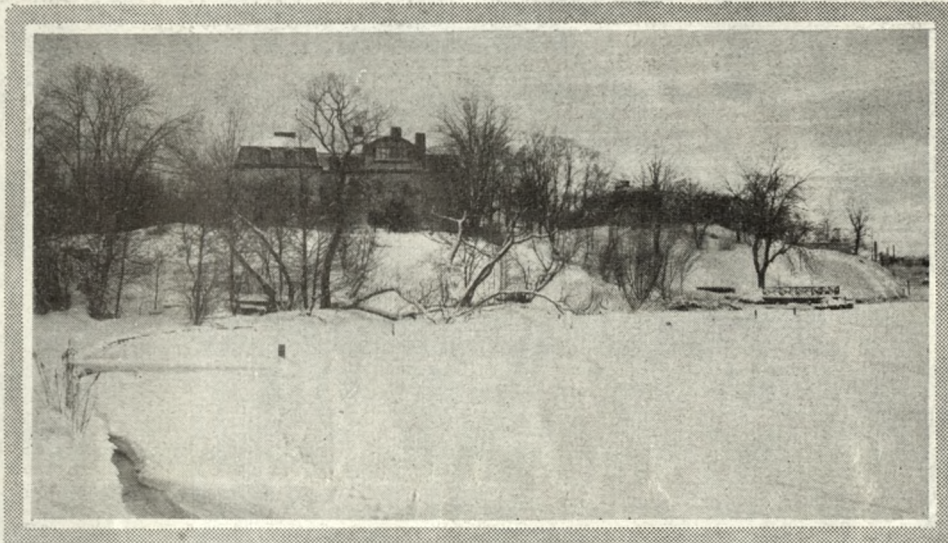
PRINSEN SOM KONSTNÄR I STADSHUSET

Salongen på Valdemarsudde.

Musik- och blomsterrummet på Valdemarsudde.

Valdemarsudde i vinterdräkt.

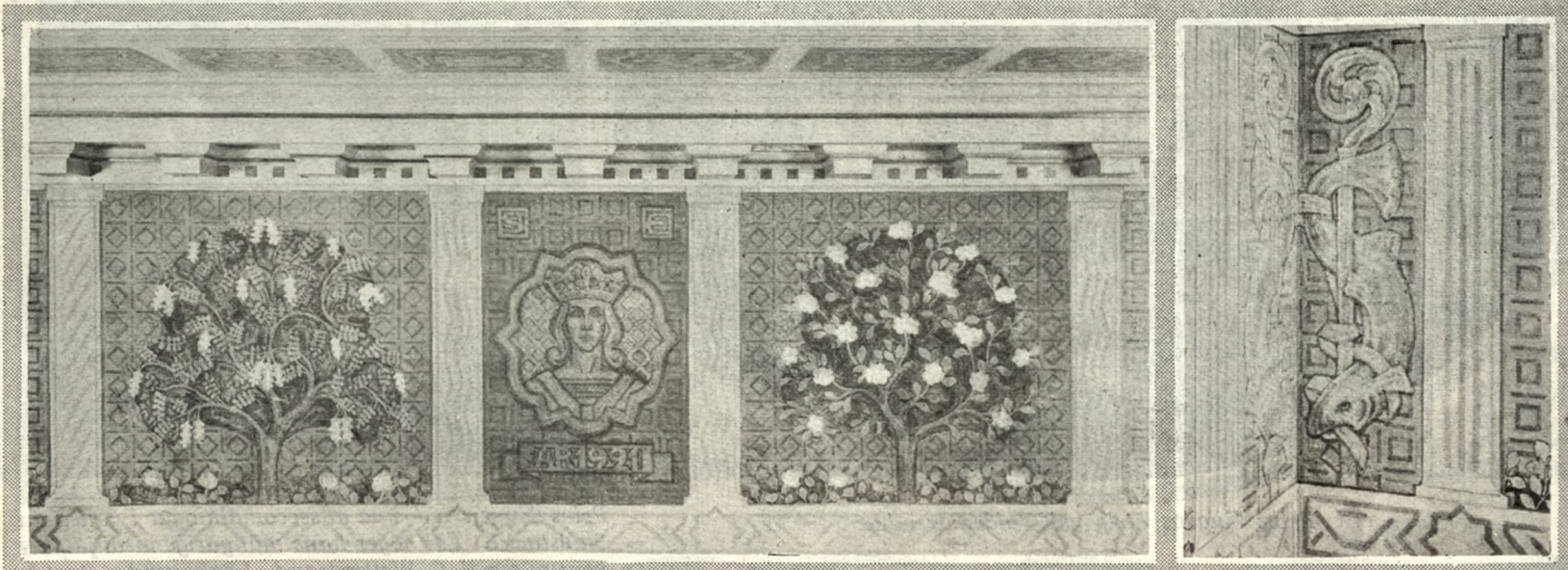

FÖR DEN SOM MED BÅT FAR från Stockholm utåt Saltsjön till, måste väl i förbifarten prins Eugens Valdemarsudde längst ute på Djurgården hägra som en den skönaste idyll. Hur skön den är, det böra de bilder, vi på denna och föregående sidor återge, kunna ge en föreställning om. Prins Eugen har där skapat åt sig en bostad, värdig en prins och ännu mer en konstnär. Och från den vackra trädgården, smyckad av konstverk,

har man — såsom några av bilderna visa — utsikt över den härliga och omväxlande natur, som är Stockholms omgivningars, än leende och yppig, som vore det ett stycke Italien, än nordiskt allvarlig och sträng.

Prins Eugen vill, såsom var och en vet, framför allt vara privatperson — naturligt nog, då han så helt och fullt vigt sitt liv åt konsten. Ett fotografi på föregående sida visar honom i det arbete, som just nu uppstår honom: prinsen är som bekant bland

de konstnärer, som dekorera det nya Stads- huset i Stockholm. Detta arbete utför prin- sen fullkomligt oegennyttigt, i det han ställer allt, som kommer in under det, kostnadsfritt till förfogande. Även oavsett detta kan varje vän av svensk arkitektur och målar Konst icke annat än glädja sig åt att prins Eugen liksom de andra utmärkta konstnärerna, som arbeta på Stadshuset, där skapar ett monument till sena tider över vår tids svenska konst.

Från prins Eugens arbete i Stadshuset. T. v. en del av den fris, som prinsen målat i Stadskollegieberedningens sessionssal. T. h. ett hörn av frisen, med biskopskräkla och lax. Samtliga bilder på denna och föreg. två sidor C. G. Rosenberg foto.

Iduns HUSHÅLLSSIDA

REDIGERAD AV IDA HÖGSTEDT. GLIMTAR FRÅN IDUNS PROVKÖK.

NÅGRA MINDRE VANLIGA ANRÄTTNINGAR AV SALTSJÖFISK.

SISTLIDNE TISDAGS DEMONSTRATION i Iduns provkök var ägnad åt fisk, eller rättare sagt mera ovanliga anrättningar av de billigare slagen av saltsjöfisk. De båda sorter, som denna dag kunde komma i fråga voro kolja och vitling. Trots det över hela Sverige svåra ovädret och trots att det som vanligt varit storm de föregående dagarna, fanns det dock tisdagen den 17 februari ganska mycket utmärkt vacker fisk att välja på i Hötorghallen, om än priserna den dagen voro relativt höga, eller för koljan kr. 2:50, medan vitlingen, denna senare dock ovanligt stor och vacker, kostade kr. 1:50 pr kg. (Det i Stockholm vanligaste priset för dessa fiskslag är annars resp. kr. 2:— och kr. 1:—). För några få år sedan, innan de höga järnvägsfrakterna, m. fl. tråkigheter kommo till, voro priserna å såväl dessa som andra sorters fisk betydligt lägre — men då köptes i allmänhet sjö-tunga, rödspotta, bergtorsk, hälleflundra och dylik förnämligare fisk, medan koljan och vitlingen kommo sist i åtanke.

De numera höga fiskpriserna ha emellertid haft det goda med sig, att husmödrarna och flera med dem ha fått upp ögonen för huru verkligt värdefulla fiskar de förut litet förbisedda koljorna och vitlingarna äro. Särskilt är då koljan att betrakta som ett verkligt fynd såväl i finare som enklare matlagning. Denna fisk låter villigt maskera sig för en hel del angenäma anrättningar, utan att t. o. m. ganska materfarna personer veta annat än att de äta t. ex. gratin på gös, eller fiskfärs på gädda. Och lyckas man komma över en stor färsk kolja, välgande omkr. $\frac{3}{4}$ —1 kg., blir denna, på rätt sätt förbehandlad och sedan helt enkelt kokt i saltat vatten, samt serverad med smält smör, utblandat med några skedblad späd, och därefter tillsatt med hackat ägg och dito persilja — eller dill — en alldeles förträfflig anrättning. — Finare sätt att tillaga kolja är att ång- och smörkoka fileerna utan vatten, men *under smörat papper*; vidare gratinerad kolja; kolja à la finesse, m. fl. stuvningar av kolja med olika tillsatser; färs och soufflé av kolja, m. m. i all oändlighet.

Vitling är, som varje fiskförstående person väl vet, allra bäst, när den serveras så gott som ny-fångad, då den är delikat som helstekt. Det dröj-de länge innan en västkustbo, bosatt i huvudstaden eller endast några mil bortom västkusten, kunde förmå sig till att äta vitling, ty den ansågs ej tåla ens några få timmars transport. Numera, då fisk jämte andra matvaror försändas medelst de s. k. matvarutågen och i dessas särskilt inrättade kylvagnar, börjar t. o. m. en göteborgsbo i Stockholm att äta sin stekta vitling med en viss fördragsamhet.

Den kolja och vitling, som saluföres i Stockholm — och antagligen i de delar av landet, dit denna fisk försändes — är rensad, eller rättare sagt be-friad från sina inälvor. Detta är en sak att taga med i räkningen när man köper annan, icke rensad fisk, ty innanmätet väger icke så litet.

Vid inköp av fisk tillses att den har *fast kött* och *frisk* lukt samt att gälarna äro friskt röda. Det senare kännetecknet kan dock i viss mån vara vilseledande, enär t. ex. en kolja kan vara fullt frisk, fastän gälarna är bleka. Detta därför att gälarna snart bliva gråaktiga och ögonen insjunkna på fisk, som blott en kort tid varit nedisad.

Det är av största vikt att fisk rensas väl. Genast vid hemkomsten sker rensningen, i det fisken skr-pas fri från fjäll och slem, och mestadels bort-klippas då samtidigt fenorna. Fisken avsköljes raskt och rensas på porslinsbräde, lagt direkt på ett rent papper. Man undviker att rensa fisk på ett skär-bräde av trä, vilket sedan blir svårt att befria från

den envist vidlådande råa fisklukten. Den mörka hinnan på fiskens innersida — bukhinnan — av-lägnas noga, och lika noga är man att skrapa bort allt blodet vid ryggen. Därefter sköljes fisken väl, helst i rinnande vatten, och ingnides gärna — saltsjöfisk *alltid* — med 1 msk. ättika och 1 msk. salt pr kilo fisk. Efter ett par timmar avtorkas fisken på mjukt rent papper, eller om man vill bestå en särskild fiskhandduk, och är så färdig för olika anrättningar.

Här följa till en början recept å de anrättningar av kolja och vitling, som ovannämnda januariför-middag demonstrerades i Iduns provkök.

RECEPT.

(Eftertryck förbjudes.)

Kolja kokt utan vatten under smörat papper.

(För omkring 5 personer.)

2 koljor på tillsammans drygt 1 kg., 1 msk. salt, 1 msk. ättika, — $\frac{1}{2}$ citron, $\frac{1}{2}$ tsk. salt, $\frac{1}{2}$ msk. smör (omkr. 50 gr.). Koljorna behandlas som i det föregående är nämnt. Sedan de rensats, utskäres ryggen — med början från ryggen — nätt, och när fisken nu kommer i två hälften flås den, vil-ket tillgår på så sätt, att fisken lägges med skinn-sidan nedåt mot papperet — eller porslinsbrädan — och kniven föres nedifrån och uppåt, varsamt men fast, mellan skinn och kött. Fileerna ingnidas med saltet och ättikan, få ligga $\frac{1}{2}$ —2 tim. och av-torkas. I *ren* långpanna, eller en stor låg, eldfast form — i provköket användes en eldfast glasform — lägges hälften av smöret, fiskfileerna iläggas bredvid varandra, citronsaft och salt tillsätts och resten av smöret pålägges i flockar. Sist bredes över, ända till pannans — eller formens — kanter ett smörsmort papper, varefter den införes i ordinär ugnsvärme. Efter c:a 15 min. är fisken färdig, och ligger då vit och aptitligt doftande i sin egen smak-liga *jus* ("sky" på svenska!). Koljan kan nu ser-veras, garnerad med citronsivvor, antingen överslag-en med enkel gul fisksås, hollandaise, eller annan lämplig sås, eller också kan den lagas *à la Idun*, vilket just gjordes i provköket.

Kolja à la Idun (för 5 pers.).

När koljan på ovanstående sätt är kokt — här ej gärna på plåt, ty då måste den flyttas — i stor låg form eller på silverfat, avhålles den sås som bildat sig. — $\frac{1}{2}$ msk. smör fräses med 3—4 msk. mjöl, och säsen från fatet samt fiskspad — kokt på ben och huvud — påspädes tillika med något gräddmjölk tills man får en tjock redning. När denna efter 8—10 min:s kokning är blank, avlyftes den och får svalna. 2—3 äggulor nedröras, peppar, salt, socker och litet citronsaft tillsättes, och där-efter nedskäras 2—3 till hårt skum slagna ägg-vitor. Smeten bredes över fisken ända ut till kan-terna av formen, varefter strös över ytan 4—6 msk. riven ost och 1 msk. smör fördelat i flockar. Fa-tet införes i varm ugn och får stå till anrättning-en är ljusbrun, eller 15—20 min. Serveras genast med nykokt potatis. Säs är obehövlig.

Kolja med imiterad hummerstuvning (för 5—6 pers.)

1 kg. kolja (drygt), 1 msk. ättika, 1 msk. salt, vatten. *Stuvning*: 1 liten fin kålrot, $\frac{1}{2}$ purjo, $\frac{1}{2}$ msk. smör, 3—4 mk. mjöl, $\frac{2}{2}$ dcl. gräddmjölk, $\frac{1}{2}$ dcl. kålrotsspad, 2 dcl. fiskspad, salt, socker, vit-peppar, (muskot), 1 äggula.

Koljan rensas väl, sköljes och ingnides med ättika och salt. Avtorkas och lägges hel som den är i ko-kande saltat vatten och får sakta koka färdig. Fisken befrias medan den ännu är varm från skinn och ben, vilka sedan läggas tillbaka och få koka i spadet. — Kålroten skalas och skäres i breda litet utåt spetsiga strimlor (1x6 cm.) som få tillika med den skurna purjon koka mjuka i lätt saltat vatten. — Smör och mjöl påspädes och redningen får un-der vispning koka 7—10 min. Den avsmakas med kryddor, och avredes med äggulan. Kålrotsstrim-lorna iblandas och strax därefter den urbenade fisken. Serveras *het* på stora krutonger av stekt bröd, eller inom en ring av smördeg, eller ock helt enkelt med potatis.

Gratin på vitling (för 5 pers.).

1 kg. (drygt) stor vitling, 1 msk. salt, 1 msk. ättika — 1 äggula, $\frac{1}{2}$ msk. växtmargarin, $\frac{1}{2}$ msk. smör, 5—7 msk. riven ost, 6—8 msk. stötbröd, 1 msk. tomatpuré.

Vitlingarna rensas och förberedas som ovan är beskrivet. De utskäras i filéer, vilka doppas i ägg-gulan blandad med litet smält smör, vändas i riven ost och stötbröd och läggas i tjockt smord och ost-beströdd eldfast form — eller på silverfat — var-efter de överströs med stötbröd och rikligt med ost, samt lätt med smör- och margarinflockar. Här och där lägges små klickar av tomatpuré. Införes i varm ugn och stekes vackert brun. Serveras *genast*, annars blir anrättningen torr.

Snäckor med vitling, svamp och makaroner (omkring 18 st.).

Knappt 1 kg. vitling, $\frac{1}{2}$ —2 dcl. svenska makaroner (ideal), 10—15 gr. torkade toppmurklor (eller annan svamp), 2 msk. smör, 4 msk. mjöl, 4 dcl. gräddmjölk, litet svampspad och fiskspad, salt, pep-par (socker, 1 äggula), 4—5 msk. riven ost, 2—3 msk. stötbröd. Den rensade fisken samt makaronerna kokas var för sig i saltat vatten. Användas torkade murklor, böra dessa sakta ha puttrat i litet smör-blandat vatten 2—3 tim., varefter svampen hackas och fräses i smör. (Det senare gör vilket slag svamp som än användes.) Smöret och mjölet frä-sas, spad och gräddmjölk påspädes och säsen, som bör vara ganska tjock, får koka några min. eller tills den är blank. Då iläggas makaronerna, den urbe-nade fisken samt svampen. Stuvningen smaksättes med kryddor, och om så önskas tillsättes 1 äggula. Massan lägges i smörade och ost- och stötbrödda na-tursnäckor — eller små eldfasta kastrullformor — beströs med riven ost och stötbröd, och i mitten lägges en smörklick. Införes i varm ugn några min. för att få vacker, gulbrun färg.

IDA HÖGSTEDT.

*

IDUNS KÖKSALMANACK.

(Eftertryck förbjudes.)

SÖNDAG. *Frukost*: Biff à la Lindström, potatis; smör, bröd, kaffe, vetebröd. — *Middag*: Julienne-soppa med finskurna rotsaker; lammstek med röd-kål, potatis och gurka, Savarin med kompot av äp-pel och katrinplommon.

MÅNDAG. *Frukost*: Stekta stångryttare med in-lagda rödbetor och potatis; smör, bröd, kaffe. — *Middag*: Kokt kabeljo à la Kneipp; varma frukt-bröd med vispad gräde.

TISDAG. *Frukost*: Halstrad salt sill med potatis; smör, bröd, ost och kaffe. — *Middag*: Blodpudding med mjölksås eller lingonsylt och smält smör; nyponsoppa med skorpor och vispad gräde.

ONSDAG. *Frukost*: Uppstekt blodpudding med lingon; smör, bröd, ost, kaffe. — *Middag*: Ragu på färstek med potatis och makaroner, dessa stu-vade med eller utan tomatpuré; äppelkompot med gräddmjölk.

TORSDAG. *Frukost*: Sillgratin; smör, bröd, ost, kaffe. — *Middag*: Ärter och fläsk, väfflor med sylt.

FREDAG. *Frukost*: Bräckt falukorv med stuvad potatis; smör, bröd, kaffe. — *Middag*: Kabeljopud-ding (med ris och rester sedan måndagens middag), med smält smör; choklad med färska scones eller muffins.

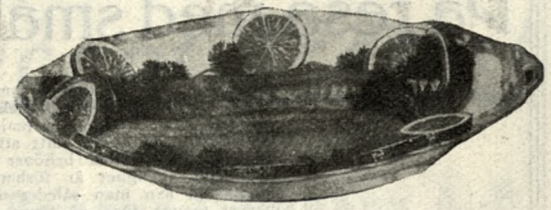
LÖRDAG. *Frukost*: Uppstekt kabeljopudding i skivor med smält smör (rester sedan föreg. dags middag), 1 löskokt ägg pr person; smör, bröd, ost, kaffe. — *Middag*: Kokt rimmat färbött med brynta rötter och potatis; soppa på sagogryn och torkad frukt.

RECEPT.

Biff à la Lindström (för 6 pers.). 2 hekto malet kött, 3 medelstora kokta potatisar, 2 dito inlagda rödbetor, 2 rödlökar, 1 dcl. gräde, 1 äggula, 1 msk. matolja, 1 knivsudd vitpeppar, 1 rågad tsk. salt, 1 msk. hackad kapris (kan uteslu-

Kolja med imiterad hummerstuvning.

Kolja kokt utan vatten under smörat papper.

Watzins & Watzins

Svavelhårvatten & Svavelpomada

förläna en yppig hårväxt samt äro de effektivaste medel mot mjäll, hudutslag och vissa ekzem.

Uppfinnaren av Watzins Svavelhårvatten och Watzins Svavelpomada med sin familj, varav sanningen om dessa preparaters goda verkningar bevisas.

Att här av mig fotograferade personer tillhöra förenämnda familj samt att deras hår är äkta och naturligt intygas.
Stockholm den 6 Dec. 1920.

Sibbe Matberg
Fotograf, Barnhusgatan 6

Tillverkare:
HENRIK GAHNS AKTIEBOLAG, UPSALA.
Kungl. Hovleverantör.

Gyllenhammars

UNDERBARA

HAVRE-MUST

Stärker aptiten, ökar arbetslusten.
För äldre, vuxna och barn.

Vår mycket omtyckta
"3/4 kg. ask"

Choklad
Konfekt
Marmelad

endast
5 kr.
per ask

till landsorten fraktfritt 5.80 kr. pr. ask rekommenderas.
PERCY F. LUCK & Co.

Jumpersgarn

Stor färgsortering

AXEL HINDERSONS EFTR.

Hötorget 13 - STOCKHOLM

På resa med småbarn

är det moderns ständiga bekymmer: Vari från skaffa mjölk? En praktisk, enkel utväg är att ha en burk Nestlës barnmjölk till hands. Barnmjölet är mycket lätt att tillreda, enär endast varmt vatten behöver tillsättas. Då ej någon svårighet är förbunden med tillagningen, kan man således med lätthet ge barnet samma föda på resor, som när man är hemma. Barnmjölet håller sig färskt mycket länge och vållar inga svårigheter vid matsmältningen.

tas). — Till stekning: 1½–2 msk. smör eller smörblandad god flottyr.

Potatisen skäres eller hackas fint (males ej!), rödbetorna likaså och den finhackade löken brynes i litet smör. Köttfärsen röres med äggulan, grädden, matoljan, kaprisen, samt de hackade rotsakerna. Massan avsmakas med salt och peppar. Därav formas drygt 1 cm. tjocka kotletter, vilka raskt stekas i brynt smör. Biffarne uppläggas på varmt fat, och pannan urvispas med litet buljong eller hett vatten, tillsatt med ½ tsk. köttextrakt.

Rödkål (för omkr. 6 pers.). 2 medelstora rödkålshuvuden, 4–5 syrliga äpplen, 2–3 msk. god flottyr (70–100 gr.), helt litet vatten, 1 tsk. kummin, (kän uteslutat), 2 tsk. socker, 1 msk. ättika, salt. — Rödkålen skäres i fina strimlor, som böra vara tämligen långa. Av stocken borttages det hårdaste. Kålen sköljes i kallt vatten och får avrinna, var efter den fräses i en kastrull i vilken flottytren smälts. Äpplena skalas, skäras i tunna klyftor och tillsätts tillika med kummin. Kålen får sedan mycket sakta puttra 3–4 tim., och omröres en och annan gång. Mot slutet tillsättes socker, salt och ättika. Kålen är färdig, när den är mjuk och likasom blank. Upplägges på varmt fat och serveras het. — Obs! Vål skött bör rödkål inte behöva annan tillsats av vätska än den lilla vattenmängd, som är kvar sedan kålen sköljdes.

Savarin (för 6 pers.). 2 ägg, 1¾ dcl. strösocker, 4 msk. smält smör, 3 dcl. mjöl, 1½ tsk. jästpulver, 1 dcl. gräddmjölk. — Till sockerlag: 1¾ dcl. socker, 2½ dcl. vatten, 2½ dcl. fruktsaft (av kokt frukt). — Äggen och sockret röras 15 min. Smöret (som skall vara smält, men ej varmt) tillsättes smänigom och därefter nedröres mjölet, förut siktat med jästpulvret, samt omväxlande med detta gräddmjölk. Smeten hålles genast i en smord och brödbeströdd hälform, som endast får fyllas till drygt hälften. Kakan gräddas i ordinar ugnsvärme omkr. ¾ tim., eller tills den vid prov med vispkvist kännes torr.

Av sockret, vattnet och fruktlagen — här den lag, som katrinplommonen och de halverade äpplena kokat uti, kokas en simmig sockerlag. — Den form, i vilken kakan gräddats, gnides fri från smulor, och häri fyller lagen, varefter kakan ditlägges, och får ligga kvar tills den uppsugit all lag. Den stjälpes då upp på ett runt fat av glas, porslin eller silver, och garneras med grupper av de kokta katrinplommonen och äppelhalvorna. Serveras med eller utan vispad grädde.

Kabeljo à la Kneipp (för 6 pers.). 1½ kg. kabeljo, vatten. — ½ lit. mjölk, 1 lit. vatten, 1 msk. smör, 3 msk. mjöl, 2½ dcl. grädde eller gräddmjölk, vitpeppar, (½ tsk. socker). — Ugnrostade ostsmörgåsar. — Kabeljon skäres i bitar, stora som ½ spelkort (drygt) och få ligga i vatten 15–20 tim. med ett par vattenombyten. Den kokas sedan mycket sakta i vattenblandad mjölk tills den är mjuk eller omkr. 1½–2 tim. — Smöret och mjölet fräses, gräddmjölk och kabeljospad påspådas till en simmig sås, som avsmakas med kryddor. De väl avrunna kabeljobitarne iläggas och få en stund sakta koka i såsen. Anrättningen upplägges på värmd karott, och runt omkring nedstickas tätt med små knapriga ugnrostade ostsmörgåsar i triangelform. (Skiivor av vitt bröd, bestrukna med smör eller margarin och beströdda med riven ost, varefter smörgåsarna ställas på plåt, som några min. införes i varm ugn tills de fått rostgul färg.)

Varma fruktbröd ("fruktgrevar"). Vetebröd, som ej bör vara färskt, skäres i 1½ cm. tjocka skivor, vilka bestrykas med smör eller växtmargarin, beströrs med socker och läggs på plåt, varefter de införes i ugn att bliva rostgula. De läggs på fat och på varje skiva lägges en stor sked varm kompost av blandad torkad frukt jämte dess lag. Garneras med klickar av hårt vispad grädde.

Fin blodpudding (för 6 pers.). ½ lit. silat blod, ½ lit. mjölk, 1 dcl. öl eller dricka, 3 dcl. stötbröd, 2 dcl. vetemjöl, 1 dcl. grovt rågmjöl, 2 msk. hackad portg. lök, fräst i 1 hekto flottyr, 3 msk. sirap, 2 tsk. salt, 1 tsk. ingefära, ½ tsk. finstötta nejlikor, ½ tsk. stött kryddpeppar, ¼ tsk. dito vitpeppar, 1 tsk. krossad mejram.

Stötbrödet får under 1 tim. svälla i mjölken. Blodet silas, vispas, blandas med ölet och hålles under vispning över mjölsorterna. Kryddorna, sirapen, den svällda brödblandningen och den frästa löken tillika med sitt fett tillsättes. Litet av smeten provas i en plättpanna för att avsmaka om den är lagom fast och kryddad. En större form smörjes med smör och beströrs med stötbröd, varefter den fylls till ¾ med smet och överbindes med smort papper. (Finnes lock till formen användes detta i stället.) Sättes i en kastrull med så mycket kokande vatten, att detta når till formens halva höjd. Puddingen kokar sakta omkr. 2½ tim., varvid tillses att så snart vattnet kokar in, så påspådes mera kokande vatten. Puddingen provas med en vispkvist; kommer denna ut fri från smet, är puddingen färdig. Uppstjälpes på varmt fat och serveras genast.

*

Tänk på Blomsterfonden!

med mycket lök och mycket smör blir icke alls någon billig rätt. Om Ni däremot använder

SVEA VÄXT

ställer den sig betydligt billigare samtidigt som smaken är densamma

CAP

Kakao

lämnar ingen bottenstans

ELEKTRISKA
DOPPVÄRMARE
KASTRULLER
KAMINER

Jägers Elektriska Aktiebolag,
ESKILSTUNA.

PHOSPHO-
ENERGON
PILLER
FÖRORDAS AV LAKARE
vid allmän svaghet,
nervositet, överansträngning
och sömnlöshet.
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM

- Steinway & Sons -
Lundholms
Pianomagasin

Stockholm
 Jakobbergsgatan 39
 Göteborg Malmö

Kompletteringsdelar
 för velocipeder och
 motorvelocipeder på lager
 i rikhaltigaste sortering.

A/B NYMANS VERKSTÄDER
 UPPSALA

NADCO
 HEMFÄRGER

Hem För
 Garderob

Färgar
 Säljes separat
 Färgar ej händerna.

ALLT Säkert
 Tvättakta
 Färg- och Kem.-aft.

NISSENS
 CHOKLAD · KONFEKT
 LAKRITZ · KARAMELLER

Specialité:
 NISSENS BRÖST-
 KARAMELLER.

KRYMPER
 EJ YLLE

MERKURTVÄL
 VIOLA
 GÖTEBORG

Amarant
Cold-Cream

Tillv.: A.-B. Oxygenol

Slutanmärkning. En given följd vid alla upp-
 gjorda matsedelsförslag för en vecka, blir nästan
 alltid, att huvudparten av matlagningsbestyren synas
 hopa sig på söndagen. Men denna slutsats är orätt
 i den mån, att en förtänksam husmoder söker så
 mycket som är möjligt redan på lördagen förbereda
 och delvis också sluthereda en del av de för sön-
 dagen avsedda anrättningarna. I ovanstående "köks-
 almanack" är redan på lördagen således alla ingre-
 dienserna färdighackade och delvis också blandade
 för "biffen à la Lindström", buljongen är kokt, röt-
 terna för denna skurna och även kokta, rödkålen
 färdig, savarinen gräddad, och fruktkompotten kokt.
 Och om man så vill, så kan man också bryna ste-
 ken och låta den ligga kvar i långpannan för att
 sedan på söndagen färdigstekas.

Rättelse. I senaste numrets beskrivning på citron-
 paj hade ett ledsamt tryckfel insmugit sig. I be-
 skrivningen uppgavs sockermängden skola vara
 9/4 dcl., medan det enligt manuskriptet skulle vara
 2 1/4 dcl.

(Forts. fr. sid. 114.)
 E. N. Söderberg, *Bibliska motiv*, sonetter. Dia-
 konistyrelsens förlag.

Den vecklan över julens bokflöde som även i
 år gjort sig hörd, är nog så berättigad, bland annat
 ur den synpunkten att väl som vanligt en del skräp
 flutit ovanpå och ett annat värdefullt ting
 dränkts i störtfloden utan att ha vunnit rättvist be-
 aktande. Till de senare räknar jag ett litet dikt-
 häfte som i december förra året utkom på Svenska
 kyrkans diakonistyrelsens förlag: *Bibliska motiv*, av
 redaktör E. N. Söderberg. Författaren är väl känd
 genom sina föregående diktsamlingar, så att han
 med jämmod kan bära ett tillfälligt förbiseende,
 men man kunde ju unnat vänner av hans diktning
 att tidigare ha fått kännedom om bokens tillvaro.
 Emellertid — dikter böra väl ej vara beroende av
 någon säsong, de tillgodose ett intresse som, där
 det är äkta, lever kanske starkare under den grå
 vardagen än under fest och helg.

De bibliska motiven äro hämtade ur Nya testa-
 mentet, och de ha utformats till sonetter, sextiotvå
 till antalet. Det är en van hand som modellerat
 språkmaterialet, och den ande som besjalar det är
 en poets, vars klassiska lärdom och skolning ej
 förnekar sig och som frimodigt bekänner den krist-
 na kyrkans urgamla tro, helt visst personligt till-
 ägnad och genomlevd. Det vill djup bibelkännedom
 till för att utvälja en god del av just dessa perspektiv
 och bilder, som här möta läsaren, och de äro
 verkligt representativa, i mer än en mening. Mästa-
 ren och hans förebådare, de märkligaste av hans
 apostlar och lärjungar, de första församlingssyster-
 na, heliga tider och orter — detta är vad som in-
 spirerat diktaren.

Sonett har en gång översatts med "klingdikt" —
 jag skulle hellre vilja säga "klangdikt", ty denna
 form lämpar sig väl för ståtliga fonetiska effekter.
 Man finner också både här och var i denna sam-
 ling imponerande anslag, kraftigt brusande ackord.
 Läs till exempel första strofen i den dikt som har
 till överskrift "Räddaren":

"I ångstens öknar irra jordens slakten,
 i vredesuppror skummar tidens hav,
 och mörk står världen som en öppen grav.
 I dagens kloke, visen vad I mäkten!"...

Är det ej en tongång som påminner om Johan Olof
 Wallin Andra falla mjukt, suggererande en stäm-
 ning av frid, såsom följande rader:

"...Ljuvt ditt ord hugsvalar
 som efter vinterköld en vårvinds sus."

eller i "Kristus läkaren":
 "Kapernaum i stjärnlyst skymning låg,
 ej vind och vågor nattens stillhet störde,
 men oavlatligt folkets trängtan förde
 till nasarens tjäll ett sökartåg"...

Ståtliga äro även de sonetter som ägnats Paulus.
 Inom parentes må det tillätas ett litet frågetecken
 för namnets uttal. Så gott som överallt tycks dif-
 tongen ha räknats tvåstavig (i annat fall blir ryt-
 men störd), och vackert är det ej. Paulus i Aten,
 i Korint, i Rom, Paulus i bojer, Paulus i skepps-
 brott — det är verkningfulla bilder med nobla
 linjer. Vi få också ett rent intryck av "kärlekens
 apostel", Johannes, som "lär oss att den som icke
 älskar måste dö", och av aposteln Jakob, "lagens"
 förkunnare:

"Den lag som Mästaren på berget skrev
 vi höra återljuda i ditt brev,
 och död var dig den tro som icke handlar.

Rättfärdighet och kärlek mot var man,
 det var för dig en gudstjänst ren och sann
 och kraften som vårt hjärtas art förvandlar."

De bästa av dessa sonetter vinna vid ett närmare
 begrundande, i synnerhet om man ej läser för många
 i en följd — det tåla sonetter i allmänhet ej vid.
 De äro på sitt sätt ett slags psalmer, en värdefull
 gåva för enskilda stilla stunder, vilken d:r Söder-
 berg förutom sitt arbete i psalmbokskommittén
 skänkt den svenska allmänheten. T. E.

Parfumeri F. PAULI Stockholm

F. PAULI'S
ÄKTA
LILJEMJÖLK
CRÈME

Äter Ni havregröt?
Vet Ni huru den skall smaka?
Har Ni provat AXA (i originalpaketer)?

Aluminium kokkärl äro bäst och billigast i längden.
 Rosta ej, flisa sig ej som emalj, äro ej hälsofarliga och behöva ej
 dyr årlig förtäring som kopparkärl, prydliga, spara bränsle, lätta att
 hålla rena.
 Köpas bäst hos Specialaffären Aluminium Kompaniet, Anker & C:o
 Mästersamuelsgatan 9 (mitt emot Röda Kvarns utgång), Stockholm.
 Rikst. 15 25. Till landsorten fraktfritt pr efterkrav. Sthlm. 23 142.

Varje familjeförsörjare bör bereda sina efterlevande
Pension i
ALLMÄNNA ÄNKE- OCH PUPILLKASSAN
 — Grundad 1784 —
 Prospekt portofritt på begäran, varvid denna tidning bör åberopas.
STORKYRKOBRINKEN 11 - STOCKHOLM

JAMAICA
BANANER
FRUKT OCH MAT
 MEN DE MÅSTE VARA MOGNA

Recept gratis!

Tillskriv
The Banana Company A.-B.
 Norrlandsgatan 16 - Stockholm.

VIKINGABALK

Djupt i bautasten din hårda mejsel riste
bragderna minnen här i fjärran Norden
och att sena släkten ej må taga miste
fäste du i stenen dessa orden:

"Viking skokrämm vare evig hugkomst ägnad,
ty den höll sin glans i alla väder,
gjorde våra skor till ljuvlig ögonsfögnad
och gav styrka åt det sämsta läder".

Av SANGALLA the

rekommendera vi
våra kända märken

"PEKOE SOUCHONG"
"IMPERIAL"
"ORDINARY"

I originalförpackningar.

PERCY F. LUCK & Co.

Sagroidpiller.

För den nyfödde.

Det erkänt goda, säkert och utan
olägenhet verkande avföringsmedel
äkta Sagroidpiller finns nu åter att få
på apoteken.

Reklamkartonger med komplett, fin,
välsydd utstyrelse, bästa, mest beprö-
vade modell, som nu finns, till 15 och
20 kr. Affären etabl. 1911. Fru E.
Caspersson, Örebro 1.

VICTORIAS LAVENDEL TVÅL

FÖRNÄMSTA I SVERIGE

IDUNS FÖLJETONG.

(Forts. fr. sid. 108.)

des; men då de åter kastade en blick på dem, hade de sett dem sitta tysta, uttråkade och med nervösa ryckningar i ansiktet av de kvävda gäspningarna. Caterina och Alberto hade ingenting att säga varandra. Efter fem minuters samtal tystnade de. Alberto betraktade Caterina som ett präktigt fruntimmer, utmärkt husmor, men litet dum och mycket underlägsen hans hustru. Caterina gjorde inga jämförelser, men hyste för Alberto ett lugnt deltagande, det var allt. Det kunde icke bli fråga om någon andlig gemenskap dem emellan, och fysiskt verkade de fränstötande på varandra.

Så kunde det också komma mörka stunder, då Lucia, gripen av stum förtvivlan, sträckte ut sig på soffan med släpet nedhängande, fötterna uppdragna under kjolen, händerna sammanknäppta bakom nacken, likblek och med tillslutna ögon. Hon svarade enstavigt och kallt. Så kunde hon ligga i timtal utan att slå upp ögonen. Alberto blev ängslig och gjorde henne frågor, men hon teg. Caterina, som från skolan kände till dessa anfall av dåligt lynne, gjorde tecken till honom, att han skulle tåla och låta henne vara. Sedan tego de alla, och den mörka, dystra stämningen smittade även dem. Plötsligt tog Andrea sin hatt och smög sig bort utan att kasta en blick bort till soffan. Caterina blev ängslig över, att han gick, ty hon visste, att han ej kunde tåla sådana scener. Hon sprang efter honom ut i trappan, ropade på honom och sade halvhögt:

»Du måste ha tålmod, Andrea.»

»Vad går det åt henne?» frågade han.

»Jag vet inte. Det är besynnerliga tankar, som fräta på hennes hjärna. Hon säger, att det är visioner och att läkaren kallar det hallucinationer. Hon ser saker, som vi inte se.»

»En sådan besynnerlig varelse!»

»Stackare, hon lider mycket. Om du visste, vad hon talar om för mig, då ni inte ä' närvarande. Jag är rädd, att vi gjorde orätt i att råda henne till att gifta sig med Alberto.»

»Vad säger hon då? Tala om det för mig.»

»Skulle du inte gå ut?»

»Jo, du har rätt; jag går. Om de fråga efter mig, så säg, att jag har gått ut i affären. Man kan inte andas i salongen. Det är en luft som i ett sjukrum.»

»Snart ska de ju fara, och...»

»Det menade jag inte. Ja, du kan ju tala om resten för mig i kväll. Adjö så länge.» Men det allra värsta var, då Lucia ibland om kvällarna gjorde sig riktigt vacker och satt där och betraktade honom envist med en lugn, utmanande blick, som plågade honom. Han pinades, han, som varken kände till konsten att vara tålig och vänta eller hade den flegma, som övervinner hindren. Han hade bråttom som alla, vilka leva hastigt och gott, som ej tro på framtiden, som vilja, att livet skall vara bekvämt och lättåtkomligt, icke ett ideal, som skall nås, utan en verklighet, som njutes dag för dag. Vad skulle detta betyda, att alltid ha Lucia närvarande, på två stegs avstånd, vacker, forledande, och inte kunna få äga henne? Han kämpade, han led, tills hans krafter övergåvo honom. Hans levnadslust var borta, och hans tankars ständiga omkväde lydde så: det skulle alltid förbli på detta sätt, det fanns ingen bot, och det var bäst att dö.

Om natten var det omöjligt för honom att få gå ut på balkongen. Knappast hörde Caterina sängen knaka, förr än hon vaknade och frågade:

»Önskar du något?»

Just matlagnings- experterna,

veta att bäst uppskatta margari-
net därför att de kritiskt prövat
dess användbarhet inom matlag-
ningens alla områden.

Det är icke några överlägsna
egenskaper hos smöret, som av-
hålla husmödrarna från att i stör-
re utstäckning använda margarin,
utan fastmer de gamla fullstän-
digt oberättigade fördomarna mot
margarinet. Dessa falla emeller-
tid säkert, om Ni använder ga-
rantimärkt margarin.

Tänk alltid på
NORMANS
vid behov av Glas och Porslin.
Tegnérsgatan 23. — Odengatan 41.

Ett mål bör var ochen ha

Att det gäller rättorna, nämligen
att utrota dessa skadedjur. Köp
det väl- och erkända "RÄTTUT"
och utlägg detsamma enl. vår
bruksanvisning. Resultatet skall
överträffa Edra förväntningar, ty
"RÄTTUT" är det mest effek-
tiva och därför billigaste utrot-
ningsmedel för råttor och möss.
Pris pr pkt om c:a 60 tabletter en-
dast Kr. 1.25. Varje tablett tillräck-
lig att döda en råtta.

BERNER & ZETTERSTRÖM,
Göteborg D.

Säljes å apotek, färg- och kemikalie-
affärer samt speceriaffärer på landet.

Vänd Edor vid behov av gravering till FRODINS GRAVERAFFÄR

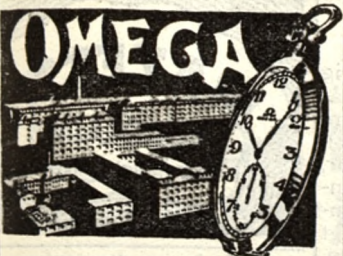
Mästersamuelsgatan 36, Stockholm
där Ni får affärsgill, schabloner,
skyltar, monogram, inskriptioner, m. m.
billigt och elegant utfört.

Försilvring och förgyllning.
Telefoner: Stockholmstel. 18 113.
Sundbyberg 771.

Aberopa denna annons vid beställning.

Filtar beställas eller köpas billigast fr.
oss. Begär vår illustr. priskur.
Arvika Spinneri o. Vävnadsaffär,
Oxtorgsgatan 9 A - Stockholm

Världsmärket bland fickur.
6,000,000 Omega-ur i bruk.

LEVYS LAVENDELTVÅL

kan icke överträffas.
Tillverkare: A.-B. ALBERT LEVY,
M A L M Ö.

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

Ärade Husmödrar!

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

Prova
**Svenska Kexfabriks
Aktiebolagets, Märsta,**

Örnen

utmärkta kex, biscuits, kaffebröds-
blandningar från 5 till 10 kr. per
kg., Wafers (Rån) från 6.50 pr
kg. Märstaskorpor, etc.

Bästa ersättning för småröd.

Finnes hos varje väl sorterad hand-
lande i landet.

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KINAMAGASINET

specialaffär för Kinesiska varor: Hand-
vävda Siden, vita och randiga Tvätt-
siden, Råsidan 3: — mtr., Textilier, an-
tikt porslin m. m. Obs! Äkta varor
extra låga priser. Regeringsgatan 43,
1 tr., Stockholm. Riks. 30 86.

Mellin's Food

är en världsberömd kraftnä-
ring för barn och klena personer.
Förordas av läkare.
Köpes i apotek, speceri-
& drogaffärer.

STALRESÄRMADRASSEN I D E A L
Hygienisk - Billig - Hållbar
Prislista gratis och franko
AKTIEBOLAGET RESAR
Tel. 780 Karlstad Tel. 780

Rapid-Borax

Tillv.: A.-B. Oxygenol

»Nej,» svarade han hårt och vresigt. Ibland svarade han icke alls. Hon somnade igen, men hon var lättsövd. Han visste, att om han hade stigit upp och gått ut på balkongen, skulle Caterina snart ha glidit ljudlöst ur sängen och kommit ut, insvept i sin vita peignoir, som en liten trofast, vänlig skugga, för att vaka tillsammans med honom, efter han ej kunde sova. Å, han kände Caterina och kunde möta hela den lugna, djupa, omsorgsfulla nästan moderliga hängivenhet, som rymdes hos den lilla varelsen. Ibland greps han av ett oändligt medlidande, då hennes lilla huvud lutade sig mot hans breda bröst, som om det där funnit sin trygga hamn; han erfor en sorgsen ömhet för denna unga kvinna, som han ej längre älskade. Allt detta var nu förbi, boken var tillsluten och ordet slut var skrivet på dess sista sida. Men ur detta medlidande, ur denna ömhet höjde sig hans kärlek till Lucia, som sov eller vakade ett par rum ifrån hans. Han skulle ha velat stöta huvudet mot väggen en natt, för att få den att ramla. Hans hjärna var i en sådan sjudning, att han var i stånd därtill. Som en sista, förtvivlad tröst hade han hittat på att tala med Caterina om Lucia, så ofta de blevo ensamma. Caterina talade gärna om sin väninna, så mycket mera som hon var angelägen om att väcka sin mans deltagande för henne. Lucia var den, som försatte Caterinas lugna sinne i litet rörelse, dennas fantasi utövade inflytande på henne, och Caterina talade om henne i ett bildspråk, som det annars aldrig skulle ha fallit henne in att begagna. Andrea var i själva verket föga diplomatisk i sina frågor och i att dölja sin alltför starka nyfikenhet, men Caterina var icke tillräckligt erfaren för att genomskåda honom. Han talade, talade vitt och brett på sitt lugna sätt. Det var om natten, innan de somnade, som dessa samtal ägde rum. Han släckte ljuset, och sedan fortsatte de att prata i mörkret. Hon talade halvhögt med huvudet vilande mot kuddarna, stirrande ut i mörkret; Andrea hörde begärligt på, insög girigt varje ord. Han frågade henne om skoltiden, detta outömliga ämne, som kvinnorna aldrig glömma, även om många år förflutit sedan dess. Hon berättade om Lucias religiösa svärmeri, om de penitenser hon hade ålagt sig, om hennes extas, hennes gråtanfall under predikan och hennes svimningar under nattvardsgången; hon hade till och med burit tagelskjorta, men sedan hade förestånderskan tagit den ifrån henne, emedan den skadade hennes hälsa.

(Forts.)

Konsertföreningen

stimulerar nästan oavbrutet sin publik med gäst-
uppträdande musici. Efter Hausegger har kommit
den franske violinisten Jacques Thibaud, vilken nu
för andra gången besöker Stockholm. Men det ligger
många år emellan, vadan mannen är en novitet.
Och han förtjänar att höras. Vid onsdagskonserten
spelade han en violinkonsert av Mozart och Sere-
nade espagnol av Lalo — alltsammans med ett be-
därande föredrag. Hans violin har en skimrande
väckling, hans uppfattning är nobel och romantiskt
färgad och hans teknik utvecklade till mästernivå.
Hans sätt att tolka Mozart var särskilt fängslande
genom sin ädelhet och sitt tjusande passagespel.
Den klassiska tonkonstens genius besjälade hans in-
strument.

ARIEL

IDUNS MODETÄVLAN HADE OMFATTATS
med stort intresse men egendomligt nog hade in-
gen av de tävlande kunnat gissa fullt riktigt an-
gående tiden då de tre dräkterna voro högmoderna.
De utfästa prisen ha därför ej kunnat utdelas.
Den riktiga lösningen var: 1770, 1850 och början
av 1400-talet. Vi lova att snart trösta de besvikna
tävlingsdeltagarna (av vilka somliga togo Bieder-
meierdräkter, för rococo!) med en lättare tävlan.

DET EKONOMISKA HUSHÅLLET

MUSTADS
VÄXT-MARGARIN
SPECIALITE:
"BÄSTA VÄXT"

MUSTADS
GRÄDD-MARGARIN
SPECIALITE:
"SOLO-GRÄDD"

VILAR PÅ MUSTADS MARGARIN

Detta kaffe rekommenderas
särskilt för god och fyllig arom.

PERCY F. LUCK & Co.

Förstör ej Eder hy

med vatten utan använd Velvet Com-
plexion, den amerikanska kvinnans bä-
sta skönhetsmedel mot rynkor, röd och
oren hy. Velvet Complexion (sam-
metshy) innehåller äkta mandel och
försäljes i alla parfymaffärer. Pris per
flaska 5:— och 8:— kronor. Gene-
ralagent: A/B Parfumeri R. Barlach,
Stockholm C.

M

illioner förstöra sitt hår med
sprithaltigt och felaktigt sam-
mansatta hårvatten, grönsåpa,
såpsprit m. fl. otjänliga hem-
kurer. Ni behöver ej med bekymmer
se håret falla bort, om ni tillskri-
ver Specialisten i härsjukdomar
VALENTIN LINDBERG, Kom-
mendörsg. 12, Sthlm, träffas kl. 12
— 2 vard. Flera tusen bevis finnas
från botade skalliga och tunnåriga
personer. Uppgiv ålder, sjukdomens
art m. m. Bifoga 40 öre för svar
i diskret brev. Mina behandlings-
metoder äro berömda av såväl ve-
tenskap, press som allmänhet.

En vacker

frach hy är allas efterlängta-
de mål. Använd dagligen den av
tusenden värderade och prisade
Yvy-tvålen. Yvy-tvålen an-
ses som oumbärlig vid den lena,
skära hyns bevarande till högsta
ålder.
Yvy-tvålen säljes i varje affär
från Ystad till Haparanda.

FAMILJERÄTTSÄRENDEN

Äktenskapsförord. Boskillnads-
och äktenskapspskillnadsämål.
Boutredningar och arvskiten.
TESTAMENTEN

Österlin & Ulrikssons

KEM. TEKN. FABRIK.
YSTAD.

Advokatfirman
Andén & Staël von Holstein
Eva Andén. Mathilda Staël von Holstein
Lilla Vattugatan 14.
Riks 7576, 24488. Allm. 18386

Zwitsersch
Fabrikat.

Säljes på
apoteken.

30 årig Erfarenhet.

Dr. Hommel's

Hämatogen!

Det bästa blodbildande
Kraftmedlet
för barn och vuxna i alla åldrar.

Aktiengesellschaft Hommel's Haematogen, Zürich.

Generalagenter för Sverige:
Apotekarnes Droghandels Aktiebolag, Göteborg o. Stockholm

ANNU AR DET EJ FÖR SENT

— att verkställa prnnumeratión för —

IDUN 1922

Passa på

Desinficera munnen. Icke blott under epidemier utan också under vanliga förhållanden är det av största vikt att munnen rengöres och desinficeras så -att de baciller som ständigt söka till sig i munnen, tillintetgöras. För att uppnå detta, behövs icke läkemedel, om man endast använder Colgates Tandpreparater, får man munnen desinficerad utan ytterligare utgifter, samtidigt som tänderna bli vackra och vita.

Desinficera Munnen

Colgate & Co

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å
**APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM**
Originalflaskor om 500 gram.
Finnes å alla apotek.

—Alltid lika fraiche och ungdomlig!
—Ja, crème amoureuse ö Idols övriga
skönhetsmedel ha en förunderlig
verkan.
—Även direkt från fabriken.

LYONS

THE

är alltid bäst.

I parti hos:
Aktiebolaget AHLBERG & BRENNER
Stockholm.
I minut hos:
John Wikander, Kungsg. 53, Sthlm, Her-
man Winberg, Styrmansgatan 8, Sthlm.

Oatine

Vill Ni skydda huden eller bevara den ungdomlig och smidig, så rengör huden med OATINE som är ett enastående medel. Tvål och vatten irriterar huden och gör den torr, den blir ofta grå, rynkig och grov, men OATINE icke blott helar och när huden utan bildar också ny frisk, sund hud, om ni använder denna creme var dag. Och genom åren bevarar ni ett ungdomligt och vackert utseende.

Begär endast OATINE "Vit crème, grönt lock" och tillbakavisa alla efterfrågningar. Fås i burk, eller tub kr. 3:—, och stor burk (tredubbelt innehåll) kr. 6:—.

OATINE SNOW är fin, snövit och mycket dryg i bruket och är vällyktande och uppsuges ögonblickligen vid lätt ingnidning. Genom ständig användning bevaras huden smidig, klar, mjuk och vacker. Fås i burkar av samma storlek. Kr. 3:— och 6:—.

Fås överallt, eller skriv till

THE OATINE COMPANY's Generaldepôt, Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn. London & Paris

OATINE En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

LÄSARINNORNAS SPALT

Signaturerna Otålig, Flerårig prenumerant, Obotlig, Ensamtående äldre dam, Fru E—a, Lidande, Karin (om virkade spetsar), A. L. 56, Förhoppningsfull 26 år, Mångårig prenumerant, Livsintresse, Skånska 33, T. H., Hembageri, Prenumerant ha personligt svar att avhämta å redaktionen. Insänd svarsporto, så tillställa vi Er svaren.

FRAGOR.

Vore tacksam om någon av Iduns många läsarinor ville säga sin mening i följande tvistemål. Jag är sedan 8 år gift och har en liten gosse på 7 år och kunde varit lycklig om det inte varit en sak som alltid tyngt mig, nämligen ekonomien. Vår ekonomi kan ej sägas dålig, då min man har cirka 10,000 i inkomst om året och vi därtill ha en liten förmögenhet. Men vad jag önskar och ofta bett min man om är att få en bestämd hushållspeng på en bestämd dag och inte var eller varannan dag gå och be min man om pengar. Min man har ofta lovat att jag skall få det, men nu har så många år gått utan resultat. Bör inte en läkare, fast han ej har någon bestämd lön eller månadspeng kunna lämna sin fru en bestämd hushållspeng och klädpeng. Det vore så oändligt mycket intressantare för mig, och så sluppe vår lille gosse höra penningfrågan så ofta diskuteras. Någon risk för ekonomien vore det ej, då jag av naturen är sparsam, vilket även min man erkänner. Hur mycket kan anses lagom till hushålls- och klädpengar, då vi bo i en medelstor stad och ej idka mycket umgängesliv. Mycket tacksam för svar är

Fru Eva.

Kära läsarinor av Idun. Finns det någon av eder, som blivit botad för struma av homeopat? Kan man tro på, att de kunna bota struma? Eller finns det någon, som kan ge mig upplysning på något medel, eller någon läkare, som botar struma utan operation. Låt mig inte endast få till svar: "Sök läkare", det har jag gjort, men knuten är, att få tag i den rätte och det är detta, jag genom Iduns stora läsekrets hoppas få reda på. Oändligt tacksam för råd är "Orolig".

Finns det någon stad eller något samhälle i Sverige med utsikt för skicklig kvinnlig gymnast att förtjäna sitt uppehälle. (Egen praktik.)

Gymn.-dir.

Finnes någon bland Iduns många läsare, som kan ge anvisning på, hur man skall förfara med uppfostran av en tio års flicka, som har svårt att lära sig tala och med avseende på sin utveckling är långt efter sin tid. Hon förstår, vad man säger till henne, uppfattar lätt, vil gärna lära och gör efter allt vad hon ser andra göra. Läkare har avrätt vanlig anstaltsvård emedan det kunde i detta fall draga ned i stället för att lyfta upp. En småskollärarinna undervisar henne tre timmar i veckan (mer har hon inte tid till), har lärt henne att känna bokstäverna, läsa tvåstaviga ord samt skriva vissa bokstäver. Flickan är ej vanartig utan rar och snäll, men tydligen fordras det särskild undervisning och fostran. Men var få sådan att henne? Mycket tacksam för svar till bekvämlig.

Mor.

FRÅGOR OCH SVAR

Fråga. Vad god giv godhetsfullt upplysning om vad den mycket annonserade tvålen "Ziwa" kan användas till. Är den skadlig för händerna?

Renskrivande husmor i landsorten.

MAZETTIS CHOKOLADER

Överdådigt delikata

Se till att Ni får

Kalmar Vapen,

Högsta kvalité kärnmjöl
Kalmar Ångvarns A.-B.

Hermes

lätillöpande, hållbara och billiga varelsepedringar äro marknadens förnämsta

A/B NYMANS VERKSTÄDER
UPPSALA

Jogal

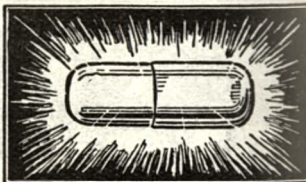
Tabletterna verka snabbt o. säkert vid

Reumatism | Huvudvärk
Gikt | Ischias
Nervsmärtor | Influensa
Inga skadliga biverkningar. Starkt urinsyrelösande går Togal till själva roten av det onda. Dess smärtstillande verknings märkas genast, även sömnlöshet bekämpas med Togal. Finnes å apotek till kr. 2: 60.

VARJE DAG

under det nya året kan ni till oss insända edra order, viss om att från oss erhålla goda varor till billigaste pris. Har Ni icke vår stora varukatalog för vintern, så skriv idag efter den. Den är ypperlig hjälpre, då det gäller att göra verkligt förmånliga inköp och erhållas gratis mot endast portolösen.

AHLÉN & HOLM, STOCKHOLM

SPIECKERS SANOKAPSLAR

stärka nerv- och muskelsystemet, skänka ungdomlig spänstighet, levnadsmod och energi, samtidigt som de undanröja trötthet, sömnlöshet och svaghets-tillstånd. Finnas å alla apotek och drogaffärer eller expedieras efter rekvisition från undertecknade, portofritt.

Ask om 10 kapslar (för 10 dagars bruk) kr. 2.25.

Ask om 20 kapslar (för 20 dagars bruk) kr. 4.25.

Liten kur (5 stora askar) kr. 20.—
Stor „ (10 „ „) kr. 38.50

Generalagenter för Skandinavien:

Harald Westerberg & Co.
— Göteborg. —

KÖLDEN angriper

hyn och gör huden spröd och sträv. Huden bör därför metodiskt masseras med en god crème som neutraliserar köldens och ruskvädrets skadliga inverkan. Vakta Eder emellertid för att använda dåliga och olämpligt sammansatta crèmer och puder, ty dessa fördärva huden i stället för att läka den. Ninon Crème innehåller för huden synnerligen välgörande ämnen och framstående hudspecialister hava konstaterat att

NINON CRÈME LÄKER

och häver narighet och hudlöshet på mycket kort tid, gör huden mjuk och smidig, borttager rynkor samt hindrar uppkomsten av finnar och andra hudsjukdomar. Ninon Crème uppsuges helt av huden, efterlämnar ingen fettglans, giver näring åt hudcellerna samt återskänker huden dess ungdomliga smidighet. Ninon Crème tillverkas av Hylin & C:os F.-A.-B., Stockholm, och försäljes överallt till kl. 1:— pr tub. Ninon Crème är oumbärlig för alla damer med

ÖMTÅLIG HY

Sydöstra

Sverges Dagblad

är ojämförligt Blekinge, Kronoberg- och södra Kalmar läns mest spridda dagliga tidning. Huvudkontor: Karlskrona. Fasta filialkontor och redaktioner i Kalmar, Växjö, Nybro, Karlshamn, Ronneby och Sölvesborg, dessutom över 200 fasta kommissionärer i Blekinge och sydöstra Småland.

Upplaga 9.500 tordagar 10.000. Erkänt snabbaste nyhetsorgan

Den affärsman, som för sin annonsering söker en vidsträckt läsekrets, annonserar i

Sydöstra Sverges Dagblad

Gynna Iduns annonsörer!

Sydsvenska Kredit Aktiebolaget

Fonder kr. 62,000,000:—

gottgör å

Depositions- & Kapitalräkning

4 1/2 proc.

KIKHOSTA botas endast med **"SODERSIN"**
Intet månadslångt nattvak mer.

Begär

"PELLERIN"

så får Ni det bästa!

Detta märke på varje förpackning — en borgen för högsta kvalitet

Växtmargarin: **"Extra Växt"**
Gräddmargarin: **"Högsta märket"**

Svar. Den omskrivna tvålen har vid bruk visat sig lämplig vid en hel del rengöringsarbeten i kök; den är utmärkt vid skurning av köksbänken, likaså tar den bort allehanda fläckar på trä och metall. För händerna är den förträfflig i det den tar bort bläck- och färgfläckar m. m. utan att göra skinet grovt eller på något sätt skada det.

Fråga. Skulle någon vilja ha godheten upplysa under tecknad om, var man skall erhålla Iduns hushållsvåg? Om den finnes i marknaden ännu, eller om den är utgången? Det skulle vara den med gamla och nya vikter.

H. B., fröken.

Svar. Sorgligt nog få vi erkänna att vi stå alldeles ovetande inför det angenäma faktum, att det finnes någon våg som heter "Iduns hushållsvåg"! Vi bedja Eder därför noga beskriva huru vågen i fråga ser ut, så skola vi om möjligt giva anvisning var den finnes att köpa.

Fråga. Under tecknad mångårig prenumerant av Idun ber att få infört följande fråga:

Skulle någon läsare eller läsarinna vilja svara mig till vem jag skall vända mig att bli medlem av Skånska trädgårdsföreningen och undras om man då skulle kunna få hjälp med en liten trädgård med beskärning o. d. under våren och sommaren. Beder om ett tillförlitligt svar. Ensam.

Svar. Tillskriv länets hushållningssällskap så får Ni alla begärda upplysningar.

Fråga. Av vilket material bör man lämpligast tillverka skurtrasor? Kan ljusvekgarn användas? 17-årig husmor.

Svar. Stickade trasor av ganska tjockt ljusvekgarn äro nog de trasor som äro behagligast. Men finns det möjligen bland linneförrådet mycket kökshanddukar, vilka ej längre löna sig att stoppa, så råda vi er att lägga en sådan handduk dubbel, och sedan sy igenom den härs och tvärs, och givetvis också staderna.

Fråga. Hur få ett piano till billigt pris men ändå med vacker ton? Äro de tyska bra? Säg en gång i Idun att en lärarinna köpt ett tyskt piano för 400 kr. Vilken firma skall man vända sig till? Vilket fabrikat är det vackraste i tonen? Har aldrig spelat piano men tänker lära mig. Mycket tacksam för snart svar blir
Elsa.

Svar. Tänk inte på att nu längre på ett förstklassigt piano från Tyskland för billigt pris! De tiderna äro numera — lyckligtvis — förbi då man kunde roffa åt sig en hel del kostbara ting, tack vare den för svenskarne fördelaktiga valutans! Och när ni inte alls ännu kan spela, så skall ni inte genast välja ut ett av de allra bästa instrumenten, utan vänta därmed tills ni vunnit någon färdighet. Sök i stället komma över ett begagnat, men i gott stånd varande pianino och öva er på detta. — Vill ni dock genast ha ett nytt och gott instrument, så finnes det ju flera firmor att välja på, vilka alla föra sådana, men dessa (instrumenten) kunna dock sinsemellan vara ganska olika. Vi tillråda eder därför, att i sistnämnda fall bedja en verkligt musikkunnig person följa eder vid utväljandet av det önskade instrumentet.

Glöm ej
att skaffa Eder

Iduns Kokbok.

Ny utvidgad upplaga.

Ingen behöver vara ful som vårdar sin hy!

Genom lämplig behandling kan man hålla huden fri från obehagliga lyten och göra den ren och fin, som den bör vara.

På teatrar, restauranter och våra eleganta promenadplatser ser man ett ovanligt stort antal vackra damer.

Hur kommer det till? Äro alla dessa vackra damer födda sådana? Sakerligen icke. Hemligheten ligger däri, att de känna till och förstå att begagna sig av ett fåtal enkla skönhetsregler.

De ha lärt sig, att de måste skydda hyn mot hastiga temperaturförändringar, som sjukvårds-, parfym-, göra huden torr och komma den att spricka, och mot dammet, som fastnar i

porerna och gör des sa större. De förstå att undvika den mindre tilltalande glans, som ofta finner sig med åren och att hålla huden ren och klar.

Bästa medel för hudens vård är Syster Ellas Salva som finnes å alla apotek, sjukvårds-, parfym-, färg- och välsorterade specierhandlare.

Pr burk kr. 2.—

Det ansikte Ni bäst observerar bland mängden.

Tillverkare:

A.-B. Parfumerie Louise
Stockholm.

Det kan aldrig nog påpekas att

ALFA KO

ARBOGA
Fabrikens högsta märke
är af all margarin den förnämsta.

SVENSKA MEDICINALVÄXTFÖRENINGENS
torkade blåbär, lingon, spenat, dill, sopprötter m. m.

Högsta kvalitet. Billiga, hållbara, lätta att förvara och enkla att anrätta. Bären ge utmärkta soppor. Lingonen ge dessutom en god sylt. Sopprötterna ge med obetydlig fettillsats en välsmakande buljong. Utförlig beskrivning medföljer varje kartong. Finnas i varje välsorterad specieraffär

OBS! Förekomma i minut endast i våra kartonger.

Nya Varor i allt vad som tillhör hemmet!

Nya Priser ensamstående i hela landet!

Ny Katalog för 1922 på begäran gratis och fraktfritt.

STRALIN & PERSSON Korsnäs.

KVARNSTRÖM & ERIKSSON
Sliperi, Förfärdnings- & Oxideringsfabrik
KUNGSGATAN 84
Allm. T. Kh. 121 - R. T. 303 14

Gratis!

Gratis!

Nordiskt Konversationslexikon

Några damer och herrar med stor bekantskapskrets, som vilja skaffa abonnenter till Nordiskt Konversationslexikon kunna erhålla hela verket, som kommer att omfatta c:a 16 band, utan ett öres utgift.

Skriv omgående till:

Nordiskt Konversations Lexikons Förlag, Malmö. 8.

VIKTORIA

HYGIENISK SALONG
Drottninggatan 47, 1 tr., STOCKHOLM

Innehavare: CELIA GÖRANSON
utexam. från Millius, New York

M a n i c u r e
Ansiktsbehandling
Hårbehandling

Beställningar emottagas per telefon
Riks 132 46

Förnämsta annonsorganet

för de centralare delarna av Skåne är

MELLERSTA SKÅNE,

som är det enda verkliga ortsgörelsen för dessa trakter. Huvudredaktioner i Hörby och Eslöv, lokalredaktioner i Höör, Tollarp, Löberöd, Vollsjo m. fl. större stationssamhällen.

Vill Ni med Eder annons träffa den stora och köpstarka publiken, så annonsera i Mellersta Skåne. Uppmärksamhet politiskt organ.

IDUNS PAPPER

GRANSHOLMS FINPAPPERSBRUK

ANLAGT 1803 - - GEMLA - - ANLAGT 1803
Specialbruk för finare pappersorter.

OMBUD OCH PARTINEDERLAG I STOCKHOLM:

R. W. STARE

R. T. 40 44 59 KUNGSGATAN 59 A. T. 192 30

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

- Arvika:** Arvika Nyheter.
- Avesta:** Avesta-Posten.
- Borlänge:** Borlänge Tidning.
- Borås:** Borås Tidning.
- Engelholm:** Engelholms Tidning.
- Eskilstuna:** Eskilstuna-Kuriren.
- Falun:** Falu-Kuriren.
- Geve:** Gefle-Posten.
- Halmstad:** Hallandsposten.
- Hedemora:** Södra Dalarnes Tidning.
- Hudiksvall:** Hudiksvalls-Tidningen
- Hälsingborg:** Hälsingborgs Dagblad
- Härnösand:** Härnösands-Posten.
- Höganäs:** Höganäs Tidning.
- Hörby:** Hörby Dagblad.
- Jönköping:** Smålands Allehanda.
- Kalmar:** Barometern.
- Karlskrona:** Karlskrona-Tidningen.
- Karlstad:** Värmlands Läns Tidning.
- Katrineholm:** Katrineholms-Kuriren
- Landskrona:** Landskrona-Posten.
- Linköping:** Östgöten.
- Ludvika:** Ludvika Tidning.
- Luleå:** Norrbottens-Kuriren.
- Lysekil:** Lysekils-Posten.
- Malmö:** Skånska Aftonbladet.
- Mariestad:** Tidning för Skaraborgs län.
- Mora:** Mora Tidning.
- Norrköping:** Norrköpings Tidningar.
- Nyköping:** Södermanlands Nyheter.
- Nässjö:** Nässjö-Tidningen.
- Skövde:** Skaraborgs Läns Annonsblad.
- Sollefteå:** Sollefteå-Bladet.
- Sundsvall:** Sundsvalls-Posten.
- Säter:** Sätters Tidning.
- Söderhamn:** Söderhamns Tidning.
- Trelleborg:** Trelleborgs Allehanda.
- Uddevalla:** Bohusläningen.
- Umeå:** Västerbottens-Kuriren.
- Uppsala:** Tidningen Uppsala.
- Visby:** Gotlänningen.
- Västervik:** Västerviks-Tidningen.
- Växjö:** Nya Växjöbladet.
- Örebro:** Örebro Dagblad.
- Örnsköldsvik:** Örnsköldsviks-Posten.
- Östersund:** Jämtlands-Posten.

Vi bedja att få fästa uppmärksamheten på att

Nya Dagligt Allehanda

väsentligt sänker sitt prenumerationspris, och jämväl lösnings- merpris och annonspris för år 1922.

Stora upplagan

pris sänkes från 50 till 40 kr., post- och hembäringsavgifter inberäknade. Lösnummerpriset från 20 öre till 15 öre.

Nationalupplagan,

endast för postprenumeranter, sänkes i pris från 20 kr. till 15 kronor. Om hänsyn toges till tidningens värde, är denna upplaga av N. D. A. den billigaste tidning i landet.

Kvällsupplagan,

som är en senare edition av stora upplagan och sålunda innehåller de allra färskaste nyheter, säljes i huvudstaden blott i lösnummer, men kan ute i landet erhållas genom prenumeration på posten. Den är för stora delar av riket Sveriges snabbaste nyhetstidning. Priset sänkes från 50 kr. till 40 kr. för helt år.

Ni kan icke göra en utgift, som medför mera valuta och behållning, än prenumerationskostnaden för N. D. A.

Svält ej

Edra krukväxter. De leva ej enbart av vatten. Giv dem Plantagen, ett på vetenskaplig grund sammansatt konc. växt-näringsalt. Erhålls på blombutiker hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemikaliehandlare.

Babyutstyrslar

verkligt förstklassiga, allt för den nyfödde Kr. 10.-, extra fin Kr. 14.-, engelsk blöja och gördel samma pris. Bärmantel kr. 4.-, örngott av noblessväv broderat horn Kr. 3.-. Mönster medf.

Fru CLARA LINDQVIST,
Ö. Kvarn. 32, Borås.

Tapetkompaniet

levererar Eder

TAPETER

till lägsta priser. Största sortering av in- och utländska kvaliteter. Rekvirera provet genast. Riks 99 05. Allm. 133 20. Katarinav. 7, Sthlm. (Vid Slussen.)

LEDIGA PLATSER

Sökes enkel, bättre flicka,

som sätter värde på att bli verklig familjemedlem i liten, stilla tjänstemannafamilj i landsortsstad, men som till gengäld vill till sammans med husmodern sköta alla hushållens förfallande sysslor. (Jungfru kommer ej att finnas, men till grövre sysslor anlitas extra hjälp.)

Utförligt svar med fotografi, rekommendationer (om sådana finnas) och löneanspråk sändes inom 8 dagar till "Arbete med trevnad 22", Iduns exp., f. v. b.

Husföreståndarinn.

Bildad medelålders dam, som förenar vänlighet med bestämdhet, önskas till ledarinna av hem med tre barn för en tid av cirka sju veckor under föräldrarnas vistelse utomlands. Även resekostnad till och från platsen gottgöres. Svar med referenser till adress, som erhålles efter hänvändelse till signatur "Husföreståndarinn." under adress S. Gumaelius' Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Kvinnliga småbrukare!

Ung flicka med intresse för jordbruk och husdjurskötsel, får plats i februari-mars, som biträde eller elev mot fritt liv hos kvinnlig småbrukare i mellersta Östergötland. Svar till "S. S. S.—1922", Iduns exp., f. v. b.

En bättre flicka

kunnig att handleda två gossar i skol- åldern 10 och 13 år samt för övrigt inom hemmet förekommande sysslor, erhåller god plats. Obs. ej för ung samt muntliga och skriftliga rek. fordras. Svar till "Kunnig", Iduns exp., Stockholm.

Plats i handel

belägen strax utom Göteborg finnes för en stadgad flicka, van som expedition och med driven handstil. Sökande bör ha rekommendationer från föregående anställning. Fritt liv och bostad ingår i lönen. Svar till "Stad- gån och Arbetsam", A.-B. S. Gumaelius' Annonsbyrå, Göteborg f. v. b.

Till ansökan kungöres härmed befatt- ningen såsom

hushållerska

å epidemijukhuset i Karlstad att till- trädas den 1 mars 1922. Kontant lön 800 kronor jämte kristidstillägg här i enlighet med de för statens befatt- ningshavare gällande grunder.

Ansökningar, åtföljda av ålders- och läkareintyg samt betygsavskrifter, in- sändas till andre stadsläkaren i Karl- stad senast den 15 februari 1922.

Karlstad den 11 januari 1922.
Hälsövnämdnen.

Underskötersketjänsten

å epidemijukhuset i Karlstad kungö- res härmed till ansökan ledig. Kon- tant lön 800 kronor jämte kristidstill- lägg i enlighet med de för statens be- fättningshavare gällande grunder.

Ansökningar, åtföljda av ålders- och läkareintyg samt betygsavskrifter, in- sändas till andre stadsläkaren i Karl- stad senast den 15 februari 1922.

Karlstad den 11 januari 1922.
Hälsövnämdnen.

Väverska.

Befattningen som väverska vid Vad- stena hospital och asyl kungöres här- med till ansökan ledig. Begynnelseav- löning 840.— kr., slutavlöning 1,260.— kr. jämte dyrtidstillägg i enlighet med av riksdagen fastställda grunder. Fri bostad med möbler och sängkläder, bränsle, lyse, tvätt, tjänstebeklädnad samt rätt att till anstaltens råvarupris erhålla kost från anstaltens kök.

Ansökan åtföljd av betygsavskrifter, åldersbevis och friskbetyg torde insän- das till Hospitalskontoret före den 15 februari.

PLATSSÖKANDE

22 ÅRS FLICKA önskar plats. Är villig deltaga i inomhus förekommande göromål. Genomgått Folkhögsk. och Husmoderskola. Svar märkt "Familje- medlem 1922", pr Nettraby-hann.

ÄLDRE FLICKA som genomgått hushållsskola önskar för vidare utbildning plats i hem och få deltaga i andra husliga göromål. Sv. till Febr., Sölvesborg.

Plats i familj.

21-årig flicka med realsk.-ex. från gott hem önskar lämplig plats. Är van att deltaga i husl. göromål, att läsa med barn samt något sjukvårdskunnig, med ordningsinse och ansvarsökänsa. Goda ref. finnas. Tacks. för svar till "Gladlynt och intresserad", Iduns exp. inom 8 dagar.

Ung elementarbildad flicka

som vistats i utlandet ett år, önskar plats som resällskap åt ensam dam eller herrskap. Musikalisk och anspråkslös. Svar till "Musikalisk", Hälsingborgs Dagblad, Hälsingborg.

Ung bättre flicka,

som genomgått hushållsskola, önskar komma till prästgård eller mindre herrgård, att gå frun tillhanda med lättare sysslor. Familjemedlem. Svar till "Ella 21", Lysekils-Postens exp., Lyse- kil.

Enkel, bättre flicka,

som är utan hem och som saknar för- äldrar, söker på detta sätt plats i gott och fint hem (helst hos ensam dam eller herre). Svar emotes tacksamt inom 8 dagar till "Plikttrogen", Iduns exp., f. v. b.

Plats att gå frun tillhanda

eller såsom barnfröken önskas snarast av bildad, examin. barnsköterska, in- tresserad av husliga göromål. Svar till "1922", p. r. Amål.

Som hjälp o. sällskap

söker ensamstående bildad flicka av god familj plats, helst i södra eller mellersta Sverige, i stad eller gärna herrgård, att biträda husmodern. Kunnig i handarb., något sömn., även musikalkun. Sv. till. "Fam.-medlem — 24 år", Iduns exp., f. v. b.

Som guvernant

önskar ung flicka plats. Villig att hjälpa till i hushållet. Något kun- nig i matlagning och sömnad. Betyg från genomgången 1-årig handelsskolekurs jämte tjänstgöringsbetyg från ett års tjänstgöring vid småskola och mindre folkskola. Svar märkt "E. 21 år", Iduns exp. f. v. b.

Bättre flicka

önskar plats i familj, helst på landet, där jungfru finnes, för att under dug- lig husmoders ledning lära och deltaga i husliga sysslor. Önskar anses som familjemedlem. Svar till "Ordentlig", Kiosken, Stora Teatern, Göteborg.

Bättre flicka

önskar omkr. den 1 febr komma i be- tydning till en plats i familj, helst mellersta Sverige att deltaga i lättare sysslor. Villig att betala något. Svar med pris- uppgift till "A. L. 1922", Svenska An- nonsbyrån, Göteborg.

Medelålders bildad dam

söker plats att var värdinna i hem där husmor saknas som sällskap och hjälp i äldre hem eller såsom föreståndarinn vid barnhem, sjukhem ell. dyl. Ref. givas och önskas. Svar till "Husmor 43", A.-B. S. Gumaelius' Annonsbyrå, Göteborg f. v. b.

19-årig flicka

med realskoexamen önskar plats att läsa med barn (ev. biträda med lä- tare hushållsgöromål). Svar till "Mu- sikalisk", Huskvarna Annonskontor, Huskvarna.

En 21-årig lantflicka

önskar plats den 15 febr. eller 1sta mars i mellersta Sverige. Intresserad av matlagning och andra husliga sysslor. Svar emotes tacksamt till "Värmländska", Iduns exp., f. v. b.

Studentska

med betyg i 5:e och 6:e kl. å sam- skola önskar plats som guvernant. Sv. till "Fil. stud.", Iduns exp., f. v. b.

Demoiselle Suisse française

stadgad ålder, söker plats som guver- nant till barn i åldern 5—10 år, talar tyska, förstär engelska och är väl er- faren i sitt fack. Adr. E. Hugli, Gene- ralkonsulat för Schweiz, Kristiania.

Ung flicka,

som genomgått Uppsala fackskola, är lar franska och något engelska, är musikalkun och något undervisningsvan söker plats som hjälp och sällskap till som guvernant i lägre stadier i finsk bildad familj. Svar till "Gott bemöt- tande", Depeschbyrån, Gust. Ad. torg, Malmö. Referenser lämnas och önskas

Lantbrukaredotter

som genomgått folkhögskola, hushålls- och trädgårdskurs, och som på egen hand skött såväl hushåll som trädgård önskar lämplig anställning till den 1 mars eller senare. Goda rek. finnas. Sv. till "Skånska 1 mars 1922", Iduns exp., f. v. b.

INACKORDERINGAR

SJUKA OCH KONVALESCENTER

erh. god vård med inackord. i lugnt och stilla, mindre hem i Sthlm hos ex. sjuksk. A. T. Söder 79 59 ell. brev märkt "Hemtrevnad" under adress S. Gumaelius' Annonsbyrå, Sthlm i. v. b.

Doktorinnan Vilma Erikssons Villohem

beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mot. tagas ej.

Hushållselever

(familjemedlemmar) mottagas fortfarande. Prospekt mot porto. Unga flickor mottagas även enbart i inackordering. Sandvik, Små. Burse:yd. Övertinnan A. Hyltén-Cavallius, f. Frick.

THYRA RINMANS Konvalescenthem för barn

Östanå, Förnäs. Tel. 8 Gränna. 215 mtr ö. h. God närande föda. Skolundervisning. Kindergarten. Särskild spädbarnsavelning. Prospekt.

A Sandskogs gård

mottagas inackorderingar. Naturskönt läge på småländska höglandet, 200 mtr över havet, vid skog och sjö. Moderat pris. Svar till Sandskogs gård, Braås.

DIVERSE

Babyutstyrselar.

Vältydda och bra modeller av bästa tillbehör Kr. 10:50
Lakan och örngott " 8:—
Dopklädning och mössa " 10:50
ärmantel " 4:50
Mönster medföljer varje kartong.
Röda Korsets modeller i Baby utstyrselar äro utarbetade i min ateljé.
Dagmar Jacobsons Vitvaru- och Linne-sömnadsaffär, Borås.
Rt 1406.

Särdeles sympatisk, berest och bildad man,

praktiserande i fint yrke samt innehavare av lönande affär i Sthlm, önskar stifta bekantskap med en rar och snäll flicka i ålder 25—32 år, för event. äktenskap. På ett gott och jämnt lynne sättes stort värde. Förmögenhet önskvärd för utvidgande av affären. Svar med foto emottas under sign. "Ett lyckligt Hem", Annonsbyrå Hugo Krantz, Drottninggatan 6, Stockholm f. v. b.

Eleganta Hellye dambyxor i svart, lila, blått och heliotrope i vid, rymlig modell, försedda med gummieresår, finnas i tre storlekar. Kr. 5:50 pr par. Expedieras mot postförskick från
O. WISTRAND & C:o
Stadsgården 14—16, Stockholm 4.

Damer, hallå!

10 st. moderna handarbetsmönster i stiftfulla nyheter sända via mot postförskick av kr. 3.40 om 1 kr. medsäändas orden i frimärken. Rekv. i tid.
A. Carlson, Atelier Svea, Falun.

Absolut ofarligt.

Dr. Stohrs Kephaldoltabletter verka snabbt och säkert vid huvudvärk, Reumatism, Ischias och neuralgi — även i elakartade fall — och äro fullkomligt ofarliga för hjärta och andra organ. Kephaldol användes sedan åratat med glänsande resultat av de främsta kliniska läkare i alla länder för att stilla smärtor och feber utan att skada hjärtat. Gör ett försök. Finnes å alla apotek.

Vägglöss

Desinf. m. Amerik. Gassystem (ej cyanalkium). Ej risk eller obehag för grannar. Skadar ej tyg eller möbler. Spec.: Kackerlackor, Mal och Vägglöss. Nordiska Desinfektions Anstalt. Riksb. 804 85 Stockholm Allm. 168 13.

Fräkencreme

IGA Borttager fräknar, finnar, fnassel m. m. Pris kr. 6:50 + porto. Försändes diskret. Franska Parfyummagasinet, Hovleverantör, Drottninggatan 21, Sthlm.

Sjuka.

Besök eller skriv till Homöopatiska Institutet Auxilium, Saltmätargatan 5 (hörn av Tegnérgatan). Rt. 825 11. Mottagn. 10—12; 2—4 eller enl. överenskommelse. Specialitet: Magsjuka, blodbrist, reumatism, fallandesjuka, influensa, njur- och gallsten samt soccersjuka.

Hultkrantz, Crème o. puder

att användas vid skötsel av späda barn, Baddunderlag, Dinappar, flaskor m. m. Babybyxor, impregn. I parti och minut billigast från

Carl Stangenberg,

10 Hötorget, Stockholm. A. T. 28690. R. T. 7762.

Herbas Fotkur

är det förmåsta medel för fötternas vård. Verksamt mot ömma och svullna fötter, liktorner, valkar, ledknölar, kyskadior, nageltrång, fotsvett o. d. Pris pr sats Kr. 2:50. Säljes pr postförskick + porto från
VARULAGRET WASA,
Kemikalieavd.
Stockholm 2.

Hämorroider

försvinna efter några dagar vid användning av **HAMOSALVAN** från Kem. Tekn. Fabr. Elefanten, Göteborg.

Pris kr. 10:— pr stor burk mot postförskick eller förut insänd likvid.

Ungdomlig charme,

persikolen, mjuk och smidig hy ger Majorskan Edmanns Idealcreme. Pris 2:— kr. per burk. Fås i Parfymeriafabrik. I parti A/B Parfymeri Barlach, Stockholm C.

S:ta Birgittas svavelpomada

innehåller svavel i löslig form, stärker hårväxten, förhindrar mjällbildning.
Parfymerie S:ta Birgitta, Stockholm.

Birgittas Äkta Citron-Crème.
Ofebart medel mot sträv och narig hy Båsta ansiktsmassagecreme. Utplänar rynkor o. ojämnheter i huden. Tillverkas av saften av friska citroner.
Parfymerie S:ta Birgitta, Stockholm. Pris kr. 3:—

FROSTSKADOR

även mycket gamla botas fullständigt med Kylatum, absolut verksamt medel. Resultat efter 5 högst 7 behandlingar. Pris pr flaska 5:— kronor, avsett för en kur och säljes hos Sjukvårds-, kemikalie- och Parfymeriaffärer samt i parti från A.-B. Parfymeri Barlach, Stockholm C.

Beprövat medel mot grått hår.

Ger hårrötterna näring och befordrar hårväxten. Pris 5:—kr. pr flaska och porto.

LA VENDEL-HUDCREME.

Utomordentligt välgörande för hy. Båsta ansiktsmassagecreme. Pris 2:—kr. pr burk och porto.
CREME D'OR.
Rekom. för torr och slapp hud. Efterlämnar ej fettglans. Båsta ingredienser. Pris 2:— kr. pr burk och porto. Sändas mot postförskick franko. Fr. A. Carlzon, Karlsberg, Gamleby.

Doktor A. Kjellbergs

Kurs i massage och sjukgymnastik. (26 årskursen.) Begär prospekt! Stockholm. Hollandaregatan 3.

Doktor J. Arvedsons kurs i Sjukgymnastik, Massage Pedagogisk Gymnastik

medför enligt kungl. maj:ts medgivande samma komp. och rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet.
Kursen, 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odengat. 1, Stockholm.

Professor PATRIK HAGLUNDS
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik.
R. T. 7025, Stureg. 62, Sthlm S.T. 8301. För behandling av stöje- och förelseorganens skador, sjukdomar, deformiteter och funktionsrubbingar.

D:r A. KARSTEN

Medicinsk Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsg. 60, STOCKHOLM
Behandling av **reumatiska åkommor.**

GÖTEBORGS GYMNASTISKA INSTITUT
Östra Hamngatan N:o 45
Förmånligaste specialkurs i MASSAGE o. SJUKGYMNASTIK
Nästa kurs börjar den 15 september. I kursen ingår kostnadsfritt undervisning i moderna fysikaliska behandlingsmetoder såsom Diathermi, Kwarts- och Spektrosolljusbehandling, Värmebehandling, Zander-gymnastik, Ortopedisk behandling m. m. Begär illustrerat prospekt.

Förbered. tonbildningslekt.

i sång medel. i kurser m. flera elev. 2 g:r i veck. o. 2 mån. p. kurs.

G. von Sydows Sång- och Musikinstitut
Davidbagareg. 1, Sthlm. R. T. 9433

Gymnastikdirektörsexamen
avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 15 sept. Prospekt Major J. G. Thulin, LUND.

Nya Musikskolan

Pianoavdelningen.
Läroare: Uno Sundelin.
Pris 8 kr., hel, 5 kr. halvtimme.
Rose Gråns (även nybörjare.)
6 kr. hel, 4 kr. halvtimme.
Undervisningen honoreras pr gång. Riks. 790 15, 12—1.

Tandteknikerkurs

Fullständig utbildning erhålles i kautschuk- och guldarbeten. Billig avgift. Svar till "Lönande yrke 1922", Iduns exp., f. v. b.

SIGNE LILJEFORS

sykurs i klädsömnad

börjar 1 februari. Anmälningar emottagas och upplysningar lämnas pr telefon Riks 72211.

Den Suhrske Husmoderskole
Köpenhamn.
Pensionsskolan, börjar nya kurser 1 mars och september. Program sändes.

Kyl- o. Brännskador

läkas fortast genom användandet av Syster Ellas Sarsalva med Burrows lösning. Pris pr burk kr. 2.50.
Försäljes överallt.

Birgitta-Skolan

Beridarebangatan 21, Stockholm.

Kurser i klädsömnad, llnesömnad, kappsömnad, tillskränning, konstvävning och broderi.

Textilavdelning.

Beställningar utföras å gardiner, mattor etc. för speciella rumsinteriorer. Begär prospekt!
Glantzberg & C:o.

HUSMÖDRAR!

Praktisk kurs i tillskränning och klädsömnad börjar den 20 febr. Specialité kappor och dräkter samt enklare klädningar. Under fru Harms personliga ledning. Mönster efter alla Modejournaler.
A.-B. STOCKHOLMS TILLSKÄRARE- AKADEMI,
Riks 308 10. Drottninggatan 71 a, 1 tr. Allm. 165 36.
Anmälan mellan 1—4.

S:ta Birgittaskolan

Regeringsgatan 19—21, Stockholm

Rikstel. 141 08. Allm. tel. 51 90.

Förmåsta läroanstalt för kvinnligt praktiskt handarbete.

Undervisning i klädsöm, llnesöm, barnkläder, all slags konstbroderi i spevars, monteringar etc. Anmälningar mottagas dagligen 10—5.
Elever mottagas 1 och 15 varje månad. Aftonkursen 2 gånger i veckan. Lägre avgifter.
EMMY KYLANDER.

I Fridhems kvinnliga folkhögskola och lantushållsskola, Svalöv,

börjar ny lärokurs den 1 maj och fortgår till den 1 september.
I folkhögskolans 1:sta årskurs undervisas i *medborgerliga, praktiska och slöjdämnen* (ltnesömnad, knyppling, konstvävning, skånsk flätning och klädsömnad) samt *matlagning*.
I den 2:dra årskursen lämnas en grundligare utbildning i bokliga kunskaper för att förbereda till inträde i *seminarier, sjuksköterskeskolor* m. m. 2 timmar slöjd dagligen.
Undervisning i *engelska språket*.
I *Lantushållsskolan* undervisas i praktisk och teoretisk huslig ekonomi, matlagning, bakning, konservering, trädgårdsskötsel, mjölk-hushållning, husdjurslära, bokföring m. m.
Kursavgift 50 kronor. Friplatser finnas. Statsunderstöd för obemedlade och mindre bemedlade elever.
Begär prospekt.
Rektor W. WISTRÖM.

Kvinnliga Folkhögskolan i Wara

kommer att pågå fr. o. m. den 1 maj t. o. m. den 14 okt. Undervisning meddelas i vanliga folkhögskoleämnen, handarbeten, sömnad, vävning, växtfärgning, lantushållning, konservering och matlagning samt valfritt i tyska eller engelska språket. Folkhögskolan i Wara är den enda i vårt land, som är anordnad enbart för kvinnliga elever, vilka här erhålla en grundlig och mångsidig teoretisk och praktisk utbildning under längre tid än vid någon annan svensk kvinnlig folkhögskola. Rymliga lokaler. Nytt skolkök. Billiga levnadsomkostnader. Stipendier på upp till 45 kr. pr månad. Begär prospekt från rektor Anders Johansson, Wara.

Vid

Sigtuna Folkhögskola

börja sommarkurserna den 21 april.
Skolans andra årskurs är främst avsett för flickor med högre utbildning — helt 8-klagig folkskola.
Föreläsningsserier i religion, moderna livsproblem, sociala frågor, litteraturhistoria, historia, naturvetenskap m. m. I samband med föreläsningarna samtals över frågor, som däri berörts.
Eleverna bo och äta i regel vid skolan, där ett upptriskande hemliv föres.
Skolan har en härlig belägenhet vid Mälaren. Ståtliga skolbyggnader. Stort bibliotek.
Begär snarast prospekt från skolans föreståndare
Rektor MANFRED BJÖRKQUIST,
Sigtuna.

E. Hults Flickpension, Djursholm,

emottager elever den 1:sta februari på 4 månader. I Husmoderskursen ingår Matlagning, Kläd. och Llnesömnad, Handarbeten, Konstslöjd och Målning. Föreläsningar i Konst- och Litteraturhistoria med besök i Stockholms museer under sakkunnig ledning, samt Engelska, Tyska och Franska språken. Obs! Nedsatta avgifter! Begär prospekt.
Adress Villa Hult, Djursholm. Riks. 478.

Nobynäs Hushållsskola.

Vårkurs från den 20 jan.— 20 maj 1922.
Bildade flickor mottagas å *Nybonäs Herrgård*, bel. å Småländska höglandet i vacker trakt, 7 min. gångväg från Stjärneborgs hållplats, linjen Stockholm—Malmö.
Grundlig undervisning i hushåll och i *slöjd* meddelas av *skickliga exam. lärarinnor. Gott hem. Förfrågningar och anmälningar ställas till föreståndarinnan, Fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinmaryd.*
Rt.: Munkakvarn 4.

Flickpensionen å Villa Vettra,

naturskönt beläget vid Vätterns norra skärgård. Ny kurs 1 febr.—1 maj. Undervisning meddelas bildade flickor i enklare och finare matlagning, bakning, slakt och konservering samt alla husliga sysslor, finare linne- och klädsömnad, all slags konstsomnad, vävning, läderplastik och franska. Skickliga examinerade lärarinnor. Nutida praktiska bekvämligheter. Tillfälle till sport. God omvårdnad. Angenämt hemliv. Prospekt mot porto. Rikst. Sundbohammar 10.
FRU ELVIRA GIÖBEL,
Hammar, Aske-sund.

Hemslöjdskolan i Rättvik

mottager elever den 15 febr. och 1:a mars. *Gedigen undervisning i vävnads-slöjden. Hemackordering till Rigt pris.* Läget högt och vackert. Tillfälle till sport.
Prospekt mot porto.

BARDIN & CIE PARIS
Poudre de Perles Fines.

Bardins berömda pärlpuder
 vitt, rosa, hudfärg, rachel, gul, korall, rubin, brunt etc.

Föryngrar och förskönar

Fås i alla parfym- och kemikalieaffärer
 Ensamförsäljare för Skandinavien och Finland:

Madsen & Wivel, Köpenhamn

DEN BÄSTA DRYCKEN ÄR
CLOETTAS
GULD-CACAO
 ← FÖRNÄMSTA SVENSKA FABRIKAT →

Florodol - Tvålen

är damernas
 favorit-tvål,
 och en ide-
 alisk
 barntvål.

PARFYMERI
FLORA,
 GEFLE.

Beställ Edra
MÖBLER vid

Nya Möbelverkstads A.-B. i Falun

Rikstel. 1196

Den ständigt ökade om-
 sätningen är bästa
 rekommendationen.
 Infordra offerter och
 kostnadsförslag. Vid
 1919—1921 års svenska
 Mässor erhöles odelat
 erkännande för stilrent
 och gediget utförande.

